

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ УЧАСНИКІВ СЕМІНАРУ

**АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ
РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ**

КИЇВ
23-24 вересня 2013 р.

Матеріали для учасників семінару «Аналіз регуляторного впливу як інструмент державної регуляторної політики».

О.В. Літвінов, к.держ.упр., голова Дніпропетровської обласної громадської організації «Дніпропетровський координаційно-експертний центр з питань регуляторної політики».

ЗМІСТ

I. Порядок здійснення державної регуляторної політики в центральних та місцевих органах виконавчої влади.....	4
II. Процедура прийняття регуляторного акта.....	6
2.1. Підготовка, затвердження та оприлюднення плану діяльності регуляторного органу з підготовки проектів регуляторних актів.....	7
2.2. Підготовка проекту регуляторного акта.....	9
2.3. Підготовка аналізу регуляторного впливу.....	11
III. Аналіз регуляторного впливу: структура та основні складові.....	12
3.1. Постановка проблеми.....	12
3.2. Структура аналізу регуляторного впливу.....	15
3.3. Складові аналізу регуляторного впливу.....	19
3.4. Підготовка та оприлюднення повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень та пропозицій.....	37
3.5. Оприлюднення проекту регуляторного акта з відповідним аналізом регуляторного впливу з метою одержання зауважень та пропозицій.....	38
3.6. Отримання від громадян, юридичних осіб та їх об'єднань зауважень і пропозицій, їх обробка та систематизація.....	39
3.7. Урахування або мотивоване відхилення зауважень і пропозицій від громадян, юридичних осіб та їх об'єднань.....	40
3.8. Надання відповідей про врахування або про відхилення зауважень і пропозицій від громадян, юридичних осіб та їх об'єднань.....	40
3.9. Проведення базового відстеження результативності регуляторного акта...	41
3.10. Оприлюднення звіту про результати базового відстеження результативності регуляторного акта.....	41
3.11. Погодження регуляторного акта із уповноваженим органом	41
3.12. Прийняття регуляторного акта.....	42
3.13. Офіційне оприлюднення прийнятого регуляторного акта.....	43
IV. Відстеження результативності регуляторних актів.....	44
V. Перегляд регуляторного акта.....	46

ДОДАТКИ

Додаток А. Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг»	48
Додаток Б. Аналіз регуляторного впливу проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг»	49
Додаток В. Повідомлення про оприлюднення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг»	52
Додаток Г. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет»	53
Додаток Д. Аналіз регуляторного впливу проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет»	57
Додаток Е. Відмова в погодженні проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет»	61
Додаток Ж. Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення»	62
Додаток З. Аналіз регуляторного впливу до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення»	64
Додаток І. Відмова у погодженні проекту наказу Міністерства Мінрегіону України «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з користування громадськими вбиральнями в населених пунктах»	67
Додаток К. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення»	68
Додаток Л. Законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення» приймати не доцільно	72

І. ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕГУЛЯТОРНОЇ ПОЛІТИКИ В ЦЕНТРАЛЬНИХ ТА МІСЦЕВИХ ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» до переліку регуляторних органів віднесено: Верховну Раду України, Президента України, Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення, інші державні органи, центральні органи виконавчої влади, Верховну Раду Автономної Республіки Крим, Раду міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, посадові особи будь якого із зазначених органів (якщо відповідно до законодавства ця особа має повноваження одноособово приймати регуляторні акти). До регуляторних органів також належать територіальні органи центральних органів виконавчої влади, державні спеціалізовані установи та організації, некомерційні самоврядні організації, які здійснюють керівництво та управління окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування якщо ці органи, установи та організації відповідно до своїх повноважень приймають регуляторні акти.

Ураховуючи наведене вище, під час нашого аналізу здійснимо відокремлення різних регуляторних органів та окремо розглянемо три основні групи (схематично поділ за цими ключовими групами наведено у схемі на рис. 1):

- органи влади, відповідальні за формування державної регуляторної політики;
- органи влади, відповідальні за здійснення державної регуляторної політики;
- органи влади, які здійснюють контроль за здійсненням державної регуляторної політики.

Рис. 1. Розподіл органів влади, відповідальних за формування, здійснення та контроль за здійсненням державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності в Україні

Організаційні засади здійснення державної регуляторної політики Кабінетом міністрів України, центральними органами виконавчої влади та їх територіальними органами, радою міністрів Автономної республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади визначено у IV розділі Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Головною ознакою процесу здійснення державної регуляторної політики органами виконавчої влади є чітка регламентація регуляторної діяльності місцевих державних адміністрацій й визначення процедур, а також наявність «фільтрів» на центральному та регіональному рівні, якими виступають: центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну регуляторну політику з його територіальними представництвами, апеляційні регуляторні комісії та органи юстиції. Відповідно до затверджених Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» обов'язкових процедур, які має виконати регуляторний орган під час розробки та прийняття регуляторних актів, є погодження проектів регуляторних актів зі уповноваженим органом або його територіальними органами.

Центральні органи виконавчої влади та їх територіальні органи, за винятком уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань державної регуляторної політики (далі - уповноважений орган) і його територіальних органів, та місцеві органи виконавчої влади з метою реалізації покладених на них цим Законом повноважень у здійсненні державної регуляторної політики створюють у своєму складі в межах граничної чисельності структурні підрозділи з питань реалізації державної регуляторної політики або покладають реалізацію цих повноважень на один з існуючих структурних підрозділів чи окремих посадових осіб відповідних органів.

Планування діяльності з підготовки Кабінетом Міністрів України проектів регуляторних актів здійснюється в порядку, встановленому Регламентом Кабінету Міністрів України, з урахуванням вимог частин третьої та четвертої статті 7 цього Закону. Плани діяльності центральних органів виконавчої влади з підготовки проектів регуляторних актів формуються на основі затвердженого плану діяльності Кабінету Міністрів України з підготовки проектів регуляторних актів.

Зауваження і пропозиції щодо оприлюдненого проекту регуляторного акта, розробленого органом виконавчої влади, та відповідного аналізу регуляторного впливу надаються фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, крім розробника цього проекту:

- уповноваженому органу - при оприлюдненні проектів регуляторних актів, розроблених центральними органами виконавчої влади;
- відповідному територіальному органу уповноваженого органу - при оприлюдненні проектів регуляторних актів, розроблених Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами центральних органів виконавчої влади.

У разі оприлюднення проекту регуляторного акта за рішенням Кабінету Міністрів України чи відповідного урядового комітету функцію розробника цього проекту виконує орган виконавчої влади, який вніс на розгляд відповідний проект, якщо інше не встановлено у рішенні Кабінету Міністрів України чи урядового комітету про оприлюднення цього проекту.

II. ПРОЦЕДУРА ПРИЙНЯТТЯ РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА

Відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» – регуляторна діяльність – діяльність, спрямована на підготовку, прийняття, відстеження результативності та перегляд регуляторних актів, яка здійснюється регуляторними органами, фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, територіальними громадами в межах, у порядку та у спосіб, що встановлені Конституцією України, цим Законом та іншими нормативно-правовими актами.

Здійснення регуляторної діяльності має відбуватися у повній відповідності до процедур передбачених даним законом, у разі прийняття регуляторних актів із порушенням встановлених процедур – такі регуляторні акти підлягають скасуванню. Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» також встановлено відповідні вимоги до документів, які супроводжують регуляторну діяльність.

Серед іншого, передбачається відкритість усіх процесів підготовки проектів регуляторних актів та їх обговорення. В процесі здійснення регуляторної діяльності обов'язковому оприлюдненню підлягають такі документи:

- план діяльності з підготовки проектів регуляторних актів та зміни до нього (регламентовано статтею 7);
- повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта (регламентовано статтею 9);
- проект регуляторного акта (регламентовано статтею 9);
- аналіз регуляторного впливу (регламентовано статтею 9);
- офіційне оприлюднення прийнятого регуляторного акта (регламентовано статтею 12);
- звіт про відстеження результативності (регламентовано статтею 10);
- інформація про здійснення регуляторної діяльності (регламентовано статтею 14).

Ураховуючи кращий світовий досвід проведення регуляторних реформ у світі слід зазначити, що одним із обов'язкових елементів успішної регуляторної політики є наявність особливої процедури прийняття регуляторних актів, що передбачає обов'язкове завчасне планування розробки проекту регуляторного акта, підготовку аналізу регуляторного впливу до проекту регуляторного акта, проведення громадського обговорення проекту регуляторного акта та аналізу регуляторного впливу до нього, а також систематичне проведення оцінки результативності регуляторного акта.

Відповідно до вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» процедура прийняття регуляторного акта складається з таких етапів:

1. Підготовка, затвердження та оприлюднення плану діяльності регуляторного органу з підготовки проектів регуляторних актів;
2. Підготовка проекту регуляторного акта
3. Підготовка аналізу регуляторного впливу
4. Підготовка та оприлюднення повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень та пропозицій;
5. Оприлюднення проекту регуляторного акта з відповідним аналізом регуляторного впливу з метою одержання зауважень та пропозицій;

6. Отримання від громадян, юридичних осіб та їх об'єднань зауважень і пропозицій, їх обробка та систематизація.

7. Урахування або мотивоване відхилення зауважень і пропозицій від громадян, юридичних осіб та їх об'єднань.

8. Надання відповідей про врахування або про відхилення зауважень і пропозицій від громадян, юридичних осіб та їх об'єднань.

9. Проведення базового відстеження результативності регуляторного акта.

10. Оприлюднення звіту про результати базового відстеження результативності регуляторного акта.

11. Погодження проекту регуляторного акта із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну регуляторну політику.

12. Прийняття регуляторного акта.

13. Офіційне оприлюднення прийнятого регуляторного акта.

Таким чином, в процесі регуляторної діяльності розробниками готуються такі обов'язкові документи:

1. план діяльності з підготовки проектів регуляторних актів та зміни до нього;

2. повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта

3. проект регуляторного акта;

4. аналіз регуляторного впливу;

5. офіційне оприлюднення прийнятого регуляторного акта;

6. звіт про відстеження результативності;

7. інформація про здійснення регуляторної діяльності.

Додаткові документи, які можуть бути підготовлені в процесі регуляторної діяльності:

1. Реєстр чинних регуляторних актів

2. План діяльності регуляторного органу з відстеження результативності регуляторних актів

3. Реєстр скасованих регуляторних актів

4. Реєстр регуляторних актів, що потребують внесення змін

Розглянемо більш детально кожен з етапів прийняття регуляторного акта.

2.1. Підготовка, затвердження та оприлюднення плану діяльності регуляторного органу з підготовки проектів регуляторних актів

Як і будь-яка адміністративна діяльність, розробка проектів регуляторних актів здійснюється у відповідності до затверджених планів. Як було раніше зазначено, уся регуляторна діяльність має відповідати принципам державної регуляторної політики. Зокрема етап планування повністю відповідає принципу передбачуваності, згідно з яким уся діяльність регуляторного органу має відповідати планам з підготовки проектів регуляторних актів, що дозволяє суб'єктам господарювання своєчасно планувати свою діяльність.

Також слід звернути увагу, що без затвердження плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, орган не може здійснювати регуляторну діяльність – прийняття регуляторних актів. Тобто для того, щоб протягом поточного року регуляторний орган міг розробляти та приймати регуляторні акти, у нього має бути затверджений та оприлюднений (до 15 та 25 грудня минулого року відповідно)

план діяльності з підготовки проектів регуляторних актів.

Регуляторні органи зобов'язані оприлюднювати не пізніш як у десятиденний строк після затвердження плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, а також зміни до них у спосіб, передбачений ст. 13 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Чинним законодавством України передбачено, що у випадку, якщо регуляторний орган готує або розглядає проект регуляторного акта, який не внесений до затвердженого плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, цей орган повинен внести відповідні зміни до плану не пізніше десяти робочих днів з дня початку підготовки цього проекту або з дня внесення проекту на розгляд до цього регуляторного органу, але не пізніше дня оприлюднення цього проекту.

Таким чином, під час підготовки проектів регуляторних актів, їх розробники мають урахувати, що зміни до плану підготовки проектів регуляторних актів мають бути оприлюднені раніше, ніж буде оприлюднений проект регуляторного акта з аналізом регуляторного впливу з метою одержання зауважень і пропозицій від громадян.

Центральні органи виконавчої влади зобов'язані затвердити свої плани діяльності з підготовки ними проектів регуляторних актів на наступний календарний рік не пізніше 15 грудня поточного року й оприлюднити не пізніш як у десятиденний строк після затвердження, тобто не пізніше 25 грудня поточного року.

На даний час одним із найбільш поширених порушень процедури здійснення державної регуляторної політики є прийняття проектів регуляторних актів, які не внесено до затвердженого плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів відповідного органу. У чинному Законі України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» не встановлена форма плану діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, але наведено вимоги щодо змісту цього документу. Зокрема, у ст. 7 визначено, що план діяльності з підготовки проектів регуляторних актів повинен містити визначення видів і назв проектів, цілей їх прийняття, строків підготовки проектів, найменування органів та підрозділів, відповідальних за розроблення проектів регуляторних актів. Також на законодавчому рівні встановлена вимога щодо оприлюднення затверджених планів діяльності з підготовки проектів регуляторних актів та змін до них. Затверджені плани та зміни до них оприлюднюються, не пізніш як у десятиденний строк після їх затвердження.

Достатньо поширеною є практика оприлюднення змін до плану підготовки проектів регуляторних актів разом із проектом регуляторного акта та аналізом регуляторного впливу до нього. У ст. 13 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» визначено способи оприлюднення планів діяльності регуляторних органів з підготовки проектів регуляторних актів та змін до них. Відповідно до закону план та зміни до нього оприлюднюються шляхом опублікування в друкованих засобах масової інформації цього регуляторного органу, а у разі їх відсутності - у друкованих засобах масової інформації, визначених цим регуляторним органом, та/або шляхом розміщення плану та змін до нього на офіційній сторінці відповідного регуляторного органу в мережі Інтернет.

Регуляторний орган під час визначення друкованих засобів масової інформації, в яких публікуються документи, що готуються регуляторними органами в процесі здійснення державної регуляторної політики мають виконати такі вимоги:

- надавати перевагу офіційним друкованим засобам масової інформації;
- забезпечити відповідність сфери компетенції регуляторного органу на відповідній території сфері розповсюдження друкованого засобу масової інформації.

Якщо в межах адміністративно-територіальної одиниці чи в населеному пункті не розповсюджуються друковані засоби масової інформації, а місцеві органи виконавчої влади, територіальні органи центральних органів виконавчої влади, органи та посадові особи місцевого самоврядування не мають своїх офіційних сторінок у мережі Інтернет, документи, підготовлені в процесі здійснення державної регуляторної політики, можуть оприлюднюватися у будь-який інший спосіб, який гарантує доведення інформації до мешканців відповідної адміністративно-територіальної одиниці чи до відповідної територіальної громади.

Ураховуючи, що ст. 13 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» регламентує способи оприлюднення усіх документів, що готуються регуляторними органами в процесі здійснення державної регуляторної політики, регуляторним органам, що не мають власних друкованих засобів масової інформації доцільно прийняти розпорядчий документ у якому необхідно визначити друкований засіб масової інформації у якому будуть оприлюднюватися документи підготовлені в процесі здійснення державної регуляторної політики.

При цьому варто зауважити, що ст. 13 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» надає можливість регуляторному органу самостійно обрати спосіб оприлюднення документів, підготовлених у процесі здійснення регуляторної діяльності, зокрема:

- у друкованих засобах масової інформації цього регуляторного органу;
- у друкованих засобах масової інформації, визначених цим регуляторним органом;
- шляхом розміщення на офіційній сторінці відповідного регуляторного органу в мережі Інтернет;
- у друкованих засобах масової інформації та шляхом розміщення на офіційній сторінці відповідного регуляторного органу в мережі Інтернет.

Витрати, пов'язані з оприлюдненням повідомлення фінансуються за рахунок розробників проектів регуляторних актів або регуляторних органів, які оприлюднюють ці документи. Таким чином, у бюджетах регуляторних органів мають бути передбачені відповідні статті витрат на здійснення державної регуляторної політики.

2.2. Підготовка проекту регуляторного акта

Зазвичай цей етап не викликає запитань у посадових осіб. Єдине, що необхідно перевіряти на цьому етапі, це актуальність норм законодавства та підзаконних актів. На даному етапі державотворення процес внесення змін до чинних законодавчих актів є надзвичайно швидким, так само як і процес прийняття нових законодавчих актів й скасування застарілих. Саме з метою недопущення прийняття регуляторних актів, що ґрунтуються на неактуальних або не чинних нормах має проводитися відповідна перевірка.

Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» № 1160-15 від 11.09.2003 р. закріпив 6 принципів, на

яких повинна ґрунтуватися вся регуляторна діяльність будь-якого регуляторного органу, а саме:

1. **доцільність** – обґрунтована необхідність державного регулювання господарських відносин з метою вирішення існуючої проблеми;

2. **адекватність** – відповідність форм та рівня державного регулювання господарських відносин потребі у вирішенні існуючої проблеми та ринковим вимогам з урахуванням усіх прийнятних альтернатив;

3. **ефективність** – забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

4. **збалансованість** – забезпечення у регуляторній діяльності балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

5. **передбачуваність** – послідовність регуляторної діяльності, відповідність її цілям державної політики, а також планам з підготовки проектів регуляторних актів, що дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати планування їхньої діяльності;

6. **прозорість та врахування громадської думки** – відкритість для фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань дій регуляторних органів на всіх етапах їх регуляторної діяльності, обов'язковий розгляд регуляторними органами ініціатив, зауважень та пропозицій, наданих у встановленому законом порядку фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, обов'язковість і своєчасність доведення прийнятих регуляторних актів до відома фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, інформування громадськості про здійснення регуляторної діяльності.

Якщо інтерпретувати зазначені принципи як системоутворюючі (бажані) властивості правових актів, то засобами забезпечення цих властивостей є зазначені в законі етапи здійснення регуляторної політики: планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів; установлення єдиного підходу до підготовки аналізу регуляторного впливу та до здійснення моніторингу результативності регуляторних актів; підготовка аналізу регуляторного впливу; оприлюднення проектів регуляторних актів із метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, а також організації відкритих обговорень за участю представників громадськості питань, пов'язаних із регуляторною діяльністю; відстеження результативності регуляторних актів; перегляд цих актів; їх систематизація; недопущення прийняття регуляторних актів, які є непослідовними або не узгоджуються чи дублюють діючі регуляторні акти; викладення положень регуляторного акта доступно та однозначно для розуміння особами, які повинні впроваджувати або виконувати вимоги цього регуляторного акта; оприлюднення інформації про здійснення регуляторної діяльності.

Критерієм оцінки відповідності регуляторної діяльності вимогам чинного законодавства має бути не лише дотримання суб'єктами владних повноважень (центральною й місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування) своїх обов'язків відповідно до ст. 19 Конституції України (у якій зазначено, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України) але й відповідність п. 3 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України, відповідно до якого рішення та дії суб'єкта владних повноважень мають бути прийняті або вчинені:

1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені

Конституцією та законами України;

2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано;

3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії);

4) безсторонньо (неупереджено);

5) добросовісно;

6) розсудливо;

7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи несправедливій дискримінації;

8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія);

9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення;

10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Зауважимо, що всі витрати, пов'язані з оприлюдненням проекту регуляторного акта фінансуються за рахунок розробників проектів регуляторних актів або регуляторних органів, які оприлюднюють ці документи.

2.3. Підготовка аналізу регуляторного впливу

У ст. 8 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» визначено процедуру підготовки аналізу регуляторного впливу проектів регуляторних актів, згідно з якою стосовно кожного проекту регуляторного акта його розробником готується аналіз регуляторного впливу. Аналіз регуляторного впливу готується до оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень та пропозицій.

Якщо проект регуляторного акта одночасно містить норми, що регулюють господарські відносини або адміністративні відносини між регуляторними органами чи іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання, та норми, що регулюють інші суспільні відносини, а також індивідуально-конкретні приписи, то аналіз регуляторного впливу готується лише щодо норм, які регулюють господарські відносини або адміністративні відносини між регуляторними органами або іншими органами державної влади та суб'єктами господарювання.

Методика підготовки аналізу регуляторного впливу для застосування Національним банком України затверджується спільно Кабінетом Міністрів України та Національним банком України, а методика підготовки аналізу регуляторного впливу для застосування іншими розробниками проектів регуляторних актів - Кабінетом Міністрів України. Методика підготовки аналізу регуляторного впливу є обов'язковою для застосування розробниками проектів регуляторних актів.

Аналіз регуляторного впливу підписується розробником проекту регуляторного акта, а в разі якщо розробником проекту є регуляторний орган, інший орган, установа чи організація - керівником цього органу, установи чи організації.

Усі витрати, пов'язані з оприлюдненням аналізу регуляторного впливу фінансуються за рахунок розробників проектів регуляторних актів або регуляторних органів, які оприлюднюють ці документи. Таким чином, у бюджетах регуляторних органів мають бути передбачені відповідні статті витрат на

здійснення державної регуляторної політики. Приклади оформлення аналізу регуляторного впливу відповідно до вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» наведено у додатках.

III. АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ: СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ СКЛАДОВІ

3.1. Постановка проблеми

Найбільша проблема у розробників регуляторних актів виникає під час визначення проблеми, яку вирішуватимуть шляхом введення державного регулювання, тому нижче розглянемо особливості визначення проблем політики.

Проблему політики слід відрізнити від проблемної ситуації, що сприймається політиками та громадськістю як певна сукупність турбот, хвилювань, ознак стресу та дискомфорту. Проблема – це елемент проблемної ситуації, який виокремлюється з неї шляхом аналізу. Такі проблемні ситуації, як забруднення повітря, неякісні послуги ЖКГ, небезпечні продукти харчування, переповнені тюрми, перенаселення міст, практика абортів, глобальне потепління, можуть стати проблемами, якщо вони викликають невдоволення людей і спонукають їх до пошуку шляхів розв'язання. Умови або ситуації не стають проблемами державної політики, якщо вони не визначені такими, ніким не артикулюються і не привертають уваги уряду.

Для перетворення у проблему проблемна ситуація обов'язково має розглядатися як сфера, придатна для дій уряду; як щось таке, для вирішення чого необхідне рішення або дія уряду. Наприклад, якщо противники заборони паління в громадських місцях намагаються переконати уряд і громадськість у безпечності паління для здоров'я людини або що паління є особистим вибором, то вони намагаються не допустити розгляду суперечливої ситуації як проблеми, усунувши тим самим її з порядку денного уряду. Визнані експерти з аналізу політики вважають, що чиновники не хочуть зв'язуватися з проблемами, які не мають вирішення. «Лише тоді проблема є проблемою, коли стосовно неї можна щось зробити».

Стихійні лиха – урагани, повені, землетруси – самі по собі не можуть стати проблемами політики, тому що уряд не здатен запобігти їх появі. Проте їхні наслідки (загибель людей, стреси, руйнування) можуть стати проблемами державної політики. За допомогою нових будівельних стандартів, розвитку системи прогнозування, цивільної оборони, створення спеціальних служб тощо урядові під силу значно послабити наслідки стихійного лиха. Деякі проблемні ситуації не можуть перетворитися у проблеми через те, що вони не є питаннями, які уряд може вирішити доступними йому засобами. Наприклад, політ людини на Місяць став проблемою для виробників політики лише після того, як це виявилось технічно можливим наприкінці 1950-х років.

Закордонні фахівці розрізняють три категорії проблем політики: добре структуровані, помірно структуровані, погано структуровані. Структура кожної з цих категорій визначається її відносною складністю, яка, в свою чергу, варіюється відповідно до характеристик та взаємовідносин між п'ятьма елементами:

виробники рішень, альтернативи, цінності, результати та вірогідність помилки (Табл. 1).

1) Добре структурованими проблемами вважаються такі, що стосуються одного або кількох виробників рішень, містять невеликий набір альтернатив політики, мають консенсус щодо цінностей та цілковиту обізнаність щодо наслідків кожної альтернативи. Прототипом такої проблеми є повністю комп'ютеризоване завдання прийняття рішення, в якому заздалегідь запрограмовані всі наслідки кожної альтернативи. Прикладом добре структурованої проблеми може бути оновлення комп'ютерного парку в адміністративному органі. Це відносно проста проблема, яка потребує знаходження оптимального варіанту між принаймні двома альтернативами: модернізація наявних комп'ютерів (треба врахувати вартість нових комплектуючих) та придбання нових (враховується вартість купівлі та амортизації нових комп'ютерів).

2) Помірно структуровані проблеми стосуються одного або кількох виробників рішень, містять невелику кількість альтернатив політики, мають консенсус щодо цінностей та невизначеність щодо наслідків кожної альтернативи.

3) Погано структуровані проблеми, як правило, стосуються багатьох різних виробників рішень, чії цінності є невідомими. Головною характеристикою погано структурованих проблем є конфлікт серед конкуруючих цілей. Альтернативи політики та їхні наслідки також можуть бути невідомі. Прототипом погано структурованої проблеми є проблема прийняття рішення за умов, коли неможливо вибрати одну єдину альтернативу, що переважала б інші. Більшість важливих проблем політики є погано структурованими. Характерні риси сучасного урядового оточення – велика кількість виробників рішень та тих, хто впливає на процес вироблення державної політики, наявність різних цінностей та конкурентного середовища різноспрямованих інтересів, що конфліктують між собою, неспроможність ідентифікувати всі можливі альтернативи політики – не сприяють поширенню добре та помірно структурованих проблем політики у практиці державного управління.

Особливістю погано структурованих проблем є також те, що для свого розв'язання вони вимагають активної участі аналітика у визначенні природи проблеми як такої. Це означає, що аналітик політики має докласти чималих зусиль не тільки до розв'язання проблеми, а й до її структурування. Аналіз політики містить процеси пошуку і тлумачення проблем; він сприяє структуруванню проблеми з метою інтерпретації зародкових ознак напруги в політичній системі. Розв'язання проблем, таким чином, є лише частиною процесу аналізу політики.

Відмінності в структурах категорій проблем політики

ЕЛЕМЕНТИ ПРОБЛЕМ	КАТЕГОРІЇ ПРОБЛЕМ		
	Добре структуровані	Помірно структуровані	Погано структуровані
Виробники рішень	Один або декілька	Один або декілька	Багато
Альтернативи	Обмежена кількість	Обмежена кількість	Необмежена кількість
Цінності	Консенсус	Консенсус	Конфлікт
Наслідки	Відомі	Невизначені	Невідомі
Вірогідність помилки	Обчислювальна	Необчислювальна	Необчислювальна

Джерело: Dunn W. Public Policy Analysis. An Introduction – New York.: Prentice Hall, 1981. – P. 146.

Етапи аналізу проблеми

Вирізняють чотири етапи аналізу проблеми: 1) збирання інформації; 2) визначення проблеми та її масштабу; 3) вибір і пояснення основних цілей та обмежень; 4) обрання способу розв'язання проблеми.

Збирання інформації

На думку деяких дослідників, збирання інформації – це такий вид діяльності аналітика політики, який супроводжує весь процес аналізу політики і тому не може вирізнитися як окремий етап чи стадія цього процесу. Пристаючи у принципі на таке твердження, ми все ж вважаємо за необхідне розглянути процес збирання інформації в межах етапу аналізу проблеми, оскільки саме тут збирання інформації вимагає лівової частки часу та коштів. Аналіз політики не варто проводити, якщо з самого початку не буде підкріплений необхідним обсягом інформації.

Вирізняють три основних цілі збирання інформації:

- 1) оцінка природи та масштабу проблеми;
- 2) визначення специфічних рис та особливостей конкретної проблемної ситуації;
- 3) визначення існуючого досвіду проведення аналізу політики у схожих умовах та ситуаціях.

Збирання інформації, як правило, потребує багато часу. Ми живемо в період інформаційного буму, в умовах якого на дослідника може звалитися величезний обсяг інформації. В цьому контексті дуже слушною є порада американського професора Ю.Бардаха (E. Bardach): «Ключ до економії при збиранні інформації полягає ось у чому: намагайтеся збирати тільки ті дані, які можна перетворити в «інформацію», що, своєю чергою, може бути перетворена в «доказ», який має хоч якесь відношення до вашої проблеми». Отже, аналітик, котрий зазвичай працює в стислих часових рамках, мусить максимально точно визначитися з джерелами інформації. Серед джерел інформації варті уваги такі:

- законодавчі акти, урядові та офіційні документи, заяви політиків та офіційних осіб;
- наукова література: монографії, навчальні посібники, статті в наукових виданнях;

- засоби масової інформації: публікації в газетах та журналах, радіо- та телерепортажі, Інтернет;
- статистичні дані та аналітичні матеріали;
- результати соціологічних досліджень: інтерв'ю, опитування, анкетування;
- результати аналізу, який проводився іншими командами політичних експертів.

Оскільки аналітикові політики потрібна не вся інформація, а лише така, що буде корисною для процесу аналізу, аналітик може зіткнутися з дефіцитом саме такої інформації. В реальному житті до недостатності інформації можуть долучитися об'єктивні та суб'єктивні труднощі з її отриманням. До ймовірних перешкод на шляху збирання інформації можна віднести:

- закритість або недоступність необхідних для всебічного аналізу даних та джерел інформації;
- небажання політиків або чиновників надавати необхідну інформацію;
- протидія з боку влади;
- брак часу та обмеженість фондів.

На жаль, реалії політичного життя в Україні не сприяють аналізу політики взагалі і збиранню інформації зокрема. Вітчизняні дослідники поки що не можуть розраховувати на сприятливий клімат для своєї діяльності.

3.2. Структура аналізу регуляторного впливу

Відповідно до ст.1 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»:

аналіз регуляторного впливу - документ, який містить обґрунтування необхідності державного регулювання шляхом прийняття регуляторного акта, аналіз впливу, який справлятиме регуляторний акт на ринкове середовище, забезпечення прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави, а також обґрунтування відповідності проекту регуляторного акта принципам державної регуляторної політики.

Аналіз регуляторного впливу (далі – АРВ) супроводжує кожний проект регуляторного акта, вимоги до оформлення та структури АРВ викладено у ст. 8 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Також в Законі визначається, що аналіз регуляторного впливу готується до оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень та пропозицій. АРВ найбільш складний та формалізований документ, який супроводжує регуляторну діяльність кожного регуляторного органу. Даний документ готується одночасно з підготовкою самого проекту регуляторного акта, що у подальшому дозволяє використовувати матеріали АРВ під час підготовки повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта.

Саме на підставі АРВ громадськість має зробити висновок про доцільність та обґрунтованість введення державного регулювання. Аналізуючи дані та припущення наведені розробником проекту регуляторного акта в АРВ громадськість та підприємці у випадку незгоди можуть самостійно готувати альтернативний АРВ використовуючи додаткові дані та інші припущення, ніж розробник проекту регуляторного акта.

За своїм змістом, формою та наповненням АРВ має супроводжувати регуляторний акт протягом усього «життєвого циклу» до скасування включно. Тому в даному документі зазначаються не лише показники ефективності регуляторного акта, але й прогностичні значення з якими потім можна порівнювати результати отримані під час проведення заходів з відстеження ефективності регуляторного акта.

АРВ також є ефективним інструментом боротьби з корупцією, бо дозволяє громадськості ознайомитися з переконаннями, припущеннями та фактами на підставі яких орган влади або посадова особа приймає рішення. У випадку погано обґрунтованого або безпідставного втручання, громадськість отримує інструменти ефективної боротьби з такими регуляторними актами, або, в ідеалі, недопущення прийняття подібних регуляторних актів.

Також у Законі було передбачено, що методику підготовки аналізу регуляторного впливу обов'язкову для застосування розробниками проектів регуляторних актів затверджується Кабінетом Міністрів України. На виконання цієї вимоги було прийнято Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11 березня 2004 р. № 308.

Існують певні розбіжності між процедурами передбаченими Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та Методикою проведення аналізу впливу регуляторного акту затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11 березня 2004 р. № 308. Відповідно до закону розробник проекту регуляторного акта при підготовці аналізу регуляторного впливу повинен виконати 16 процедур, натомість відповідно до методики лише 9. Проте в методиці більш детально описані деякі процедури та деталізовано обов'язкову інформацію яку слід наводити у відповідних розділах АРВ. Слід зауважити, що Методика регламентує лише процес проведення аналізу впливу регуляторного акта натомість у законі визначена сама структура АРВ. Усі структурні елементи АРВ є логічно пов'язаними між собою, та кожний наступний ґрунтується на інформації, що наведена у попередньому.

При цьому в законі та методиці існують невідповідності навіть на термінологічному рівні, а саме: замість «аналізу регуляторного впливу» введено новий термін «аналіз впливу регуляторного акта», що у свою чергу створює певні незручності для виконавців.

Підготовка АРВ за процедурами передбаченими Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» дозволяє отримати більше інформації про припущення та обґрунтування які наводить розробник на підтримку регуляторного акта. Виконання АРВ відповідно до затвердженої Кабінетом Міністрів України Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта дозволяє розробнику уникнути конкретних відповідей, наведення обґрунтувань.

Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Розробник проекту регуляторного акта при підготовці аналізу регуляторного впливу повинен		Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11 березня 2004 р. № 308 У процесі проведення аналізу:	
1.	визначити та проаналізувати проблему, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання господарських відносин, а також оцінити важливість цієї проблеми;	1.	визначається проблема, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання;
2.	обґрунтувати, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів і потребує державного регулювання;		
3.	обґрунтувати, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, та розглянути можливість внесення змін до них;		
4.	визначити очікувані результати прийняття запропонованого регуляторного акта, у тому числі здійснити розрахунок очікуваних витрат та вигод суб'єктів господарювання, громадян та держави внаслідок дії регуляторного акта;	2.	визначаються очікувані результати прийняття акта;
5.	визначити цілі державного регулювання;	3.	визначаються цілі державного регулювання;
6.	визначити та оцінити усі прийнятні альтернативні способи досягнення встановлених цілей, у тому числі ті з них, які не передбачають безпосереднього державного регулювання господарських відносин;	4.	визначаються та оцінюються усі прийнятні альтернативні способи досягнення зазначених цілей, наводяться аргументи щодо переваги обраного способу;
7.	аргументувати переваги обраного способу досягнення встановлених цілей;		
8.	описати механізми і заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта;	5.	описуються механізм, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідні заходи;
9.	обґрунтувати можливість досягнення встановлених цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта;	6.	обґрунтовуються можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта;
10.	обґрунтовано довести, що досягнення запропонованим регуляторним актом встановлених цілей є можливим з найменшими витратами для суб'єктів господарювання, громадян та держави;		

11.	обґрунтовано довести, що вигоди, які виникатимуть внаслідок дії запропонованого регуляторного акта, виправдовують відповідні витрати у випадку, якщо витрати та/або вигоди не можуть бути кількісно визначені;		
12.	оцінити можливість впровадження та виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи державної влади, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги;		
13.	оцінити ризик впливу зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта;		
14.	обґрунтувати запропонований строк чинності регуляторного акта;	7.	обґрунтовується запропонований строк дії акта (у разі обмеження цього строку);
15.	визначити показники результативності регуляторного акта;	8.	визначаються показники результативності акта;
16.	визначити заходи, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття.	9.	визначаються заходи, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності акта.

Враховуючи наведені вище невідповідності та з метою підготовки АРВ належним чином, у наступному розділі буде розглядатися структура побудована відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», у зв'язку із тим, що вона дозволяє підготувати АРВ більш ретельно.

Перед початком роботи над АРВ необхідно узагальнити питання на які треба дати відповіді, а саме:

- Яка мета розробки регуляторного акта?
- На який кінцевий результат він зорієнтований?
- Вирішення якої проблеми вимагає регуляторного втручання?
- Який масштаб проблеми?
- Чи не стане розв'язання проблеми дорожчим ніж збитки, яких завдає проблема?
- На яких зацікавлених осіб розповсюджується проблема?
- Які очікування мають зацікавлені особи?
- Які існують перешкоди для задоволення зацікавлених осіб?
- Якими є наші припущення?
- Яка інформація/факти підтверджують наші припущення?
- Якої інформації/фактів нам бракує, яким чином можна знайти таку інформацію/факти?
- Кого необхідно залучити до розробки проекту регуляторного акта?
- Яким може бути внесок третіх осіб у підготовку проекту регуляторного акта?
- Яким чином буде оцінюватися успішність проекту регуляторного акта?
- Як ми оцінюємо фактори ризику, які можуть завадити успішній розробці проекту регуляторного акта?

3.3. Складові аналізу регуляторного впливу

Структура та складові «Аналізу регуляторного впливу» повинні однозначно та бажано у кількісному вигляді довести оптимальність та ефективність запропонованого регулювання. Оскільки документ «Аналіз регуляторного впливу» підлягає оприлюдненню, то варто цей аналіз робити як можна більш кваліфіковано та аргументовано, бо аналіз оприлюдненого АРВ дає для будь-якої зацікавленої особи підстави для оцінки пропозицій регуляторного органу, наприклад з точки зору їх відповідності основним принципам державної служби (ст. 3 Закону України «Про державну службу»):

- 1) верховенство права;
- 2) патріотизм та служіння Українському народу;
- 3) законність;
- 4) рівний доступ до державної служби;
- 5) професіоналізм;
- 6) добросовісність;
- 7) політична неупередженість;
- 8) прозорість діяльності;
- 9) персональна відповідальність державного службовця.

При визначенні проблеми, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання, зазначаються причини та умови виникнення проблеми; обґрунтування неможливості її розв'язання за допомогою ринкових механізмів або чинних регуляторних актів; суб'єкти, на яких проблема справляє негативний вплив.

1. Визначення та аналіз проблеми, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання господарських відносин, оцінка важливості цієї проблеми.

Даний розділ є найважливішим як при підготовці АРВ, так і при підготовці проекту регуляторного акта. Залежно від того чи вірно визначено проблему, масштаб проблеми, здійснено оцінку її негативного впливу (наслідків), визначено цільову групу буде залежати яким чином та наскільки ефективно буде вирішуватися дана проблема, та чи буде проблема вирішена взагалі.

У цьому розділі має бути чітко визначена проблема, яка існує у сфері господарських відносин і яку планується розв'язати (цілком або частково) шляхом прийняття даного регуляторного акта. Іноді визначити проблему дуже важко. Можна швидко назвати складові проблеми, однак сформулювати саму проблему непросто. Слід чітко визначити, яку ключову проблему ви прагнете вирішити за допомогою державного регулювання. Варто включити до описання загальну інформацію, яка стосується проблеми, а також будь-які інші аспекти, які варто врахувати при вирішенні проблеми. Визначення проблеми доцільно підкріплювати доказами існування проблеми, варто також формулювати припущення. Без доказів існування проблеми, важко переконати у тому, що заходи будуть спрямовані на вирішення саме проблемного питання, а отже, важко з певністю вести мову про те,

що бажаний результат буде досягнуто.

У цьому розділі АРВ необхідно визначити **важливість та масштаби проблеми**. Оцінка повинна базуватися на фактах, які доводять необхідність державного регулювання для вирішення проблеми. Іншими словами проводиться оцінка ризику. Також необхідно обґрунтувати, чому саме державне регулювання повинне застосовуватися для вирішення проблеми. Іноді проблему можна вирішити ефективніше не вдаючись до державного регулювання.

Насамкінець, варто описати **регуляторне середовище**, в якому буде діяти запропонований регуляторний акт та пояснити, чому наявні регуляторні акти, а також зміни до них не можуть бути використані для розв'язання наявної проблеми. Іноді замість розв'язання проблеми усі дії спрямовуються на подолання її наслідків. Для запобігання невірному визначенню проблеми слід провести її структурування та аналіз наслідків. Також у даному розділі наводиться короткий **аналіз причин**, через які виникла дана проблема.

Обов'язково у даному розділі слід зазначити **причини та умови виникнення проблеми**. Якщо причини та умови виникнення проблеми визначено ретельно, це дозволяє більш обґрунтовано обрати механізми розв'язання визначеної проблеми та розробити заходи з відстеження результативності регуляторного акта. Для того, щоб розрізнити причини й наслідки, а також для вірного формулювання проблеми експерти ДОГО «ДКЕЦРП» рекомендують використовувати метод побудови «дерева проблеми» (коріння це причини, що призвели до проблеми, листя – наслідки, а у стовбурі можна зазначити формулювання проблеми).

Аналізуючи проблему необхідно обов'язково зазначити **ключові групи** на які проблема справляє негативний вплив, розмір втрат ключових груп, та обсяги можливої шкоди у разі не вирішення визначеної проблеми. Також необхідно дати опис ключових груп (населення, суб'єктів підприємницької діяльності та держави), яких стосується ця проблема, визначити актуальність та важливість проблеми для цих груп. Кожна з ключових груп може бути поділена на підгрупи, наприклад:

- суб'єкти господарювання, що здійснюють певний вид діяльності,
- громадяни, що мешкають на конкретній території,
- місцевий чи Державний бюджет, тощо.

Такі групи і підгрупи виділяються в залежності від масштабу та характеру проблеми. Для аналізу варто обирати підгрупи, щодо яких ця проблема є дійсно значимою, інакше аналіз буде ускладнений.

ПРИКЛАД¹

1. Визначення та аналіз проблеми, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання господарських відносин, оцінка важливості цієї проблеми.

Порядок проведення конкурсу з організації та управління рухом міського пасажирського транспорту загального користування в м. Кривому Розі розроблено на виконання Закону України «Про автомобільний транспорт», Постанов Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997 року №176 «Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту», 03 лютого 2008 року №1081 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування».

Відповідно до п.39 Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997 року №176, організатор регулярних перевезень може залучити на конкурсних засадах суб'єктів господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту та підготовки інформації про роботу перевізників.

Прийняття цього регуляторного акта передбачає затвердження умов конкурсу з визначення суб'єкта господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту та підготовки інформації про роботу перевізників, що забезпечить здійснення постійного контролю виконкомом міської ради як організатором та суб'єктами господарювання-перевізниками за роботою водіїв на міських маршрутах загального користування в м. Кривому Розі, надасть можливість організатору проводити конкурси та визначати на конкурсних засадах суб'єктів господарювання, здатних забезпечувати якісну підготовку інформації про роботу перевізників з використанням GPS-систем.

Постійний контроль за роботою суб'єктів господарювання-перевізників на міських маршрутах загального користування забезпечить належну організацію перевезення пасажирів громадським транспортом у м. Кривому Розі.

Дія регуляторного акта розповсюджується на всіх суб'єктів господарювання, що діють на ринку надання послуг зі створення системи GPS-моніторингу, контролю транспорту та перевезення пасажирів громадським транспортом загального користування.

2. Обґрунтування, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів і потребує державного регулювання.

У даному розділі наводяться аргументи щодо неможливості розв'язання визначеної проблеми за допомогою ринкових механізмів. Розробнику регуляторного акта необхідно проаналізувати існуюче правове регулювання господарських та адміністративних відносин щодо яких склалась проблема, та довести, чому проблему не можна розв'язати ринковими механізмами та чому

---

¹ Тут і надалі для прикладу використано АРВ до місцевого регуляторного акта. На нашу думку цей приклад дозволяє побачити весь ланцюг впливів регуляторних актів від Закону, Постанов Кабінету Міністрів, до місцевого регуляторного акта та визначити їх вплив на суспільство, державу, бізнес, громадян. Такий підхід цікавий тим, що дозволяє узагальнені норми закону та постанов виміряти та представити у конкретних цифрах для окремої території, а також з високою вимірністю екстраполювати на всю країну.

існуючі регулювання не розв'язують проблему, чому існуючі регулювання потребують вдосконалення та введення державного регулювання.

Можливо також навести у кількісному виразі витрати на введення державного регулювання та співвідношення із обсягами шкоди які виникають внаслідок нерозв'язання визначеної проблеми.

Обов'язково у даному розділі зробити перевірку дотримання таких принципів державної регуляторної політики як доцільність та адекватність.

Стаття 4. Принципи державної регуляторної політики

Принципами державної регуляторної політики є:

доцільність – обґрунтована необхідність державного регулювання господарських відносин з метою вирішення існуючої проблеми;

адекватність – відповідність форм та рівня державного регулювання господарських відносин потребі у вирішенні існуючої проблеми та ринковим вимогам з урахуванням усіх прийнятних альтернатив;

ПРИКЛАД

2. Обґрунтування, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів і потребує державного регулювання.

Проблема не може бути вирішена за допомогою ринкових механізмів, оскільки не виконуватимуться вимоги діючого законодавства, а саме п.39 Постанови Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997 року №176 «Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту» в частині залучення організатором суб'єкта господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту та підготовки інформації про роботу перевізників виключно на конкурсних засадах.

3. Обґрунтування, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, та можливість внесення змін до них.

У даному розділі здійснюється огляд усіх існуючих регуляторних актів які регламентують певну сферу господарської діяльності у якій виникла проблема, та стосовно якої буде запроваджуватися державне регулювання.

Обов'язково слід провести аналіз існуючої нормативно-правової бази та перевірити чинність документів які дають підстави та повноваження щодо прийняття регуляторного акта та встановлення державного регулювання.

Запропонована процедура дозволяє уникнути дублювання з іншими регуляторними органами, а також дозволить запобігти перевищенню повноважень розробником регуляторного акта.

Доцільно розглянути можливість внесення змін до існуючих регуляторних актів, як можливу альтернативу новому регулюванню.

ПРИКЛАД

3. Обґрунтування, чому визначена проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, та можливість внесення змін до них.

На сьогодні відсутні діючі регуляторні акти органів місцевого самоврядування, які б регулювали питання, пов'язані з організацією та управлінням рухом міського пасажирського транспорту загального користування в м. Кривому Розі.

Ураховуючи вищезазначене, запропоновано запровадити новий регуляторний акт виконкому міської ради, що надасть змогу визначити суб'єкта господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту й підготовки інформації про роботу перевізників. Це забезпечить здійснення постійного контролю виконкомом міської ради як організатором та суб'єктами господарювання-перевізниками за роботою водіїв на міських маршрутах загального користування в м. Кривому Розі, надасть можливість організатору проводити конкурси та визначати на конкурсних засадах суб'єктів господарювання, здатних забезпечувати якісну підготовку інформації про роботу перевізників з використанням GPS-систем.

4. Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта, розрахунок очікуваних витрат та вигод суб'єктів господарювання, громадян та держави внаслідок дії регуляторного акта.

У даному розділі зазначаються очікувані результати, які будуть отримані внаслідок прийняття регуляторного акта. Найчастіше використовують метод аналізу вигод та витрат, для цього заповнюють таблицю вигод та витрат.

ОРІЄНТОВНА ТАБЛИЦЯ ВИГОД ТА ВИТРАТ

Вигоди	витрати
СФЕРА ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ	
Збільшення бази оподаткування та обсягу надходжень до бюджету та державних цільових фондів	Втрати бюджетів та державних цільових фондів через скорочення бази оподаткування
Зменшення обсягів тіньової економіки	Витрати на збільшення персоналу та документообігу, пов'язані з адмініструванням регуляторного акта
Зменшення бюджетних видатків на соціальні потреби	Витрати на контроль за виконанням регуляторного акта
Зменшення видатків на утримання державних органів	Компенсації, що виплачуються з бюджетів
Збільшення прибутку державних підприємств	Витрати на проведення експертиз, одержання послуг у недержавних організацій, витрати на розробку регуляторного акта
Збільшення інвестицій	Витрати державних підприємств
СФЕРА ІНТЕРЕСІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	
Збільшення прибутку внаслідок зменшення бази оподаткування	Обов'язкові платежі податкового характеру

Вигоди	витрати
Збільшення попиту на продукцію, обсягів виробництва, ринків збуту	Обов'язкові платежі неподаткового характеру
Зменшення витрат часу, пов'язаних з виконанням регуляторних актів	Вартість обов'язкових експертиз, сертифікації, атестації, страхування
Зменшення витрат на «компенсації» (відшкодування за судовими рішеннями)	Вартість та витрати на отримання дозволів, ліцензій, патентів тощо
Зменшення неофіційних видатків внаслідок зменшення рівня корупції	Капітальні вкладення: придбання основних фондів, ремонт, модернізація, що викликана необхідністю виконання вимог регуляторного акта
Збільшення обсягів вільних оборотних коштів	Витрати на оборотні активи (матеріали, канцелярські товари тощо) та документацію, які необхідні для виконання регуляторного акта
Зменшення вартості кредитних ресурсів	Витрати часу основного персоналу, пов'язані з виконанням вимог регуляторного акта
	Оплата праці додатково найнятого персоналу
	Штрафні санкції, внески до різних «фондів», тощо
	Збитки у зв'язку із можливими простоями, пов'язаними з виконанням регуляторного акта
	Зменшення прибутку внаслідок зменшення обігових коштів
	Зменшення прибутку внаслідок введення обмежень щодо продукції, що виробляється (реалізується)
СФЕРА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН	
Покращення соціального забезпечення	Зменшення кількості робочих місць та розміру оплати праці
Стабілізація, зниження цін	Зменшення бюджетних видатків на соціальні потреби
Покращення показників безпеки або якості продукції	Збільшення ціни на продукцію
Покращення стану навколишнього природного середовища, здоров'я населення	Зменшення пропозиції, вибору продукції або послуг, зниження показників якості продукції
Збільшення обсягів доходу (в тому числі заробітної плати)	Збільшення витрат часу, пов'язаних із виконанням регуляторного акта (збільшення часу на обслуговування споживачів)
Зменшення кількості нещасних випадків	Виникнення негативних впливів (погіршення стану навколишнього природного середовища тощо)

Обов'язково у даному розділі необхідно зробити перевірку дотримання такого принципу державної регуляторної політики як збалансованість.

Стаття 4. Принципи державної регуляторної політики
Принципами державної регуляторної політики є:
збалансованість - забезпечення у регуляторній діяльності балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

ПРИКЛАД

4. Визначення очікуваних результатів прийняття запропонованого регуляторного акта, розрахунок очікуваних витрат та вигод суб'єктів господарювання, громадян та держави внаслідок дії регуляторного акта.

Унаслідок прийняття регуляторного акта очікується отримання таких позитивних результатів у сфері надання послуг пасажирського транспорту:

- підвищення якості та комфортності перевезень;
- підвищення безпеки перевезень;
- збереження контролю організатора перевезень за роботою перевізників на міських маршрутах загального користування;
- виконання перевізниками затвердженого розкладу руху;
- дотримання перевізниками умов перевезень.

У результаті прийняття запропонованого регуляторного акта очікуються такі витрати та вигоди для всіх учасників регуляторного процесу:

Сфера впливу	Вигоди	Витрати
Територіальна громада	Забезпечення якісних перевезень, здійснення організатором належного контролю за виконанням водіями розкладу руху, дотриманням безпеки пасажирських перевезень	Оплата вартості послуги з перевезення громадським транспортом
Суб'єкти господарювання: оператори GPS-систем, перевізники	<ul style="list-style-type: none"> - Створення рівних можливостей для виконання функцій з організації та управління рухом автобусів і підготовки інформації про роботу перевізників; - можливість участі в конкурсі та провадження діяльності у сфері надання послуг зі створення системи GPS-моніторингу та контролю транспорту; - забезпечення постійного дистанційного контролю за роботою водіїв на лініях міських маршрутів загального користування	<p>Витрати, пов'язані із запровадженням функціонуванням GPS-систем;</p> <p>витрати, пов'язані із запровадженням функціонування GPS-систем</p>
Органи місцевого самоврядування	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення контролю за організацією перевезення пасажирів на міських маршрутах загального користування; - здійснення постійного контролю за кількістю рухомого складу на кожному маршруті	Витрати не передбачаються

5. Визначення цілей державного регулювання.

У цьому розділі необхідно чітко визначити цілі прийняття даного регуляторного акта. Цілі мають бути безпосередньо пов'язані із вирішенням проблеми, про яку йшлося у попередньому розділі. Регуляторний акт може бути спрямовано на вирішення проблеми в цілому, або на вирішення її окремих складових. Важливо при визначенні цілей прийняття регуляторного акта встановити відповідність цих цілей стратегічним та програмним цілям, що визначені у державних стратегічних документах (наприклад – щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України, Програма дій Кабінету Міністрів України) та державних програмах, а також зважити на очікування громадськості.

Обов'язково у даному розділі зробити перевірку дотримання такого принципу державної регуляторної політики як передбачуваність.

Стаття 4. Принципи державної регуляторної політики

Принципами державної регуляторної політики є:

передбачуваність - послідовність регуляторної діяльності, відповідність її цілям державної політики, а також планам з підготовки проектів регуляторних актів, що дозволяє суб'єктам господарювання здійснювати планування їхньої діяльності;

ПРИКЛАД

5. Визначення цілей державного регулювання.

Основними цілями розробки проекту регуляторного акта є залучення на конкурсних засадах суб'єктів господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту й підготовки інформації про роботу перевізників.

6. Визначення та оцінка усіх прийнятних альтернативних способів досягнення встановлених цілей, у тому числі ті з них, які не передбачають безпосереднього державного регулювання господарських відносин.

При визначенні та оцінці усіх прийнятних альтернативних способів досягнення цілей державного регулювання наводяться не менше ніж два можливих способи; оцінка кожного із способів; причини відмови від застосування альтернативних способів розв'язання проблеми; аргументи щодо переваги обраного способу.

У цьому розділі необхідно навести опис можливих реалістичних альтернативних способів досягнення встановлених цілей. Треба зазначити, що у ході пошуку альтернативних способів доцільно розглянути такі можливості:

- нерегуляторні механізми (ринкова самоорганізація);
- альтернативні способи регулювання;
- альтернативні до запропонованого способи впровадження вимог регулювання;
- збільшення або зменшення жорсткості окремих вимог регулювання, чи санкцій за їх невиконання.

Доцільно розглядати лише реалістичні альтернативи, тобто такі, які можуть

бути впроваджені на сучасному етапі розвитку суспільства та можуть досягти поставлених цілей.

Проводиться попередня оцінка обраних альтернатив. При цьому найкращим методом такої оцінки є порівняння альтернатив після проведення попереднього (спрощеного) аналізу вигод і втрат кожного альтернативного способу.

У даному розділі наводиться, однак, не весь хід аналізу альтернатив, а лише стислий опис альтернативних варіантів з короткою характеристикою переваг та недоліків кожного. Наводиться також аргументація, чому обрано саме той спосіб, який втілено у запропонований проект регуляторного акта.

ПРИКЛАД

6. Визначення та оцінка усіх прийнятних альтернативних способів досягнення встановлених цілей, у тому числі ті з них, які не передбачають безпосереднього державного регулювання господарських відносин.

Альтернативними способами досягнення визначених цілей є можливість:

- відмовитися від регулювання. Однак згідно з чинним законодавством України організація пасажирських перевезень, проведення конкурсу з визначення суб'єкта господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту й підготовки інформації про роботу перевізників на міських маршрутах загального користування покладається на органи місцевого самоврядування;

- залишити існуючу ситуацію, але це не дозволить провести конкурс з визначення суб'єкта господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту й підготовки інформації про роботу перевізників і, як наслідок, запровадити функціонування GPS-систем на міських маршрутах загального користування;

- запровадити зазначений регуляторний акт, що дасть можливість забезпечити досягнення визначених цілей.

Обрання останнього способу досягнення визначених цілей приведе стан організації пасажирських перевезень транспортом загального користування у відповідність до вимог діючого законодавства України, забезпечить сталі, комфортні та якісні перевезення. Організатор перевезень збереже контроль за перевезеннями пасажирів на території міста.

Затвердження умов конкурсу з визначення суб'єкта господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту й підготовки інформації про роботу перевізників забезпечить рівні можливості суб'єктам господарювання для вступу на ринок надання послуг пасажирського транспорту, при цьому умови роботи перевізників на міських маршрутах загального користування носитимуть сталий та прогнозований характер.

7. Аргументування переваг обраного способу досягнення встановлених цілей.

У даному розділі наводяться аргументи, які обґрунтовують, підтверджують та розкривають переваги обраного способу досягнення встановлених цілей. Насамперед перевіряється відповідність обраного способу задекларованим цілям державного

регулювання (п. 5 АРВ) та визначеній проблемі (п. 1 АРВ). Обраний спосіб повинен мати переконливі аргументи щодо можливості розв'язання визначеної розробником проблеми та обґрунтування що завдяки обраному способу будуть досягнуті зазначені цілі державного регулювання.

Обов'язково у даному розділі необхідно зробити перевірку дотримання таких принципів державної регуляторної політики як доцільність та адекватність.

Стаття 4. Принципи державної регуляторної політики

Принципами державної регуляторної політики є:

доцільність – обґрунтована необхідність державного регулювання господарських відносин з метою вирішення існуючої проблеми;

адекватність – відповідність форм та рівня державного регулювання господарських відносин потребі у вирішенні існуючої проблеми та ринковим вимогам з урахуванням усіх прийнятних альтернатив;

ПРИКЛАД

7. Аргументування переваг обраного способу досягнення встановлених цілей.

Запропонований спосіб вирішення зазначеної проблеми є найбільш доцільним з огляду на можливість виконання та ефективну реалізацію регуляторного акта, який відповідно до Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про автомобільний транспорт», Постанови Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997 року №176 «Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту» повністю відповідає повноваженням міської ради. Лише у такий спосіб можна вирішити зазначені проблеми найкращим чином, урахувавши інтереси територіальної громади, суб'єктів господарювання та органів місцевого самоврядування.

8. Опис механізмів і заходів, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта.

В описі механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідних заходів наводяться основні принципи і способи досягнення цілей державного регулювання та визначається ступінь їх ефективності.

У даному розділі необхідно навести опис **механізмів дії** запропонованого регуляторного акта, які безпосередньо мають призвести до розв'язання вказаної у першому розділі проблеми. Фактично необхідно змоделювати ситуацію, яка виникне, коли запропонований регуляторний акт стане чинний. На початку описується інструмент, тобто сам регуляторний акт, а потім наводиться докладний опис механізму який вводиться даним регуляторним актом для розв'язання проблеми.

Наводяться основні принципи і способи досягнення цілей державного регулювання та визначається ступінь їх ефективності

Необхідно також описати **організаційні заходи**, які мають здійснити органи влади для впровадження цього регуляторного акта. Наприклад – посилити чи

зменшити кількість перевірок, ввести нові форми контролю чи нагляду, проводити інформування громадян про вимоги даного регуляторного акта.

Серед іншого доцільно вказати можливий вплив регуляторного акта на стан корупції, перелічити **загрози та заходи боротьби** з корупцією, унеможливлення корупційних діянь з боку посадових осіб контролюючих органів, які перевірятимуть виконання вимог регуляторного акта.

Також зазначається відповідальний орган, який здійснює контроль та моніторинг виконання вимог регуляторного акта, зазначається періодичність здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог акта, описуються його повноваження.

ПРИКЛАД

8. Опис механізмів і заходів, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта.

Механізм, закладений в основу проекту регуляторного акта, передбачає затвердження умов конкурсу з визначення суб'єкта господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом автобусів і підготовки інформації про роботу перевізників.

Прийняття вказаного регуляторного акта та затвердження умов конкурсу нададуть можливість залучити суб'єктів господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту й підготовки інформації про роботу перевізників.

Отримання інформації про роботу перевізників забезпечить постійний контроль організатором за наданням якісних транспортних послуг населенню та сприятиме підвищенню безпеки перевезення пасажирів, дотриманню водіями при роботі на лінії міських автобусних маршрутів загального користування затвердженого розкладу руху з регулярністю, передбаченою паспортом маршруту.

Суб'єкт господарювання-перевізник на договірних умовах з виконавцем, зможе отримуватиме інформацію про місцезнаходження, основні характеристики роботи власних транспортних засобів (максимальну, середню швидкість руху, дотримання схеми руху, місця зупинки, відстою та стоянки тощо), задіяних на міських маршрутах загального користування.

9. Обґрунтування можливості досягнення встановлених цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта.

При обґрунтуванні можливості досягнення цілей у разі прийняття регуляторного акта наводиться оцінка впливу зовнішніх факторів на дію акта з визначенням та порівнянням позитивних і негативних обставин, які можуть впливати на виконання вимог акта; оцінка можливості впровадження та виконання вимог акта органами державної влади і органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами; характеристика механізму повної або часткової компенсації можливої шкоди у разі настання очікуваних наслідків дії акта; а також зазначається періодичність здійснення державного контролю та нагляду за додержанням вимог акта.

У даному розділі обґрунтовується можливість досягнення встановлених цілей державного регулювання (п. 5 АРВ), а саме: наскільки запропоноване регулювання відповідає очікуванням цільової групи; чи стимулюють наявні санкції до належного виконання вимог регуляторного акта; чи існують дійові методи впливу на порушників.

У цьому розділі також необхідно описати, яким чином даний акт мотивує суб'єктів господарювання чи громадян виконувати встановлені вимоги. Наприклад, таким мотивом може бути:

- вартість виконання вимог, встановлених актом нижча, ніж вартість ухилення від виконання таких вимог;
- простота положень даного акта;
- простота виконання вимог, встановлених актом;
- чітке врегулювання прав та обов'язків суб'єктів, на яких поширюється даний акт.

ПРИКЛАД

9. Обґрунтування можливості досягнення встановлених цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта.

У разі прийняття регуляторного акта органами місцевого самоврядування будуть реалізовані повноваження, надані їм відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997 року №176 «Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту».

Чітко обумовлені умови конкурсу з визначення суб'єкта господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту й підготовки інформації про роботу перевізників нададуть змогу залучити на конкурсних засадах суб'єктів господарювання, за допомогою яких забезпечуватимуться стабільні пасажирські перевезення, стимулюватиметься розвиток транспортної галузі та створяться умови для якісного надання послуг з перевезення пасажирів.

10. Обґрунтування, що досягнення запропонованим регуляторним актом встановлених цілей є можливим з найменшими витратами для суб'єктів господарювання, громадян та держави.

При підготовці даного розділу необхідно довести, що поставлені цілі досягаються при виконанні вимог регуляторного акта з найменшими витратами для суб'єктів господарювання, громадян та держави (необхідним є, по можливості, кількісний аналіз, наприклад за методикою аналізу вигод та витрат).

У розділі наводяться розміри витрат які нести суб'єкти господарювання, громадяни та держава. Обов'язково слід перевірити отриманні дані на дотримання принципів ефективності та збалансованості.

Стаття 4. Принципи державної регуляторної політики

Принципами державної регуляторної політики є:

ефективність - забезпечення досягнення внаслідок дії регуляторного акта максимально можливих позитивних результатів за рахунок мінімально необхідних витрат ресурсів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

збалансованість - забезпечення у регуляторній діяльності балансу інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави;

Визначення очікуваних результатів прийняття регуляторного акта провадиться із застосуванням методу аналізу вигод та витрат у простій (перелік очікуваних позитивних та негативних факторів) або складній (із застосуванням різноманітних економічних моделей) формі.

Для проведення аналізу вигод та витрат установлюється певний період. Розмір кожної вигоди та витрати обчислюється з використанням статистичних даних, даних наукових досліджень та опитувань, а також даних, одержаних з інших джерел. На підставі обчисленого розміру кожної вигоди та витрати підсумовується загальний розмір.

ПРИКЛАД

10. Обґрунтування, що досягнення запропонованим регуляторним актом встановлених цілей є можливим з найменшими витратами для суб'єктів господарювання, громадян та держави.

Упровадження проекту рішення надасть можливість:

- залучити суб'єктів господарювання для виконання функцій з організації та управління рухом пасажирського транспорту й підготовки інформації про роботу перевізників;
- задовольнити потреби територіальної громади в якісному наданні послуг з перевезення пасажирів;
- підвищити безпеку перевезень пасажирів;
- забезпечити дотримання водіями затверджених схеми та розкладу руху громадського транспорту;
- органам місцевого самоврядування здійснювати постійний контроль за кількістю рухомого складу на кожному маршруті та роботою пасажирського транспорту на міських маршрутах загального користування щодо задоволення потреб територіальної громади в пасажирських перевезеннях.

11. Обґрунтування, що вигоди, які виникатимуть внаслідок дії запропонованого регуляторного акта, виправдовують відповідні витрати у випадку, якщо витрати та/або вигоди не можуть бути кількісно визначені.

У розділі має бути обґрунтування того, що досягнення встановлених цілей шляхом виконання регуляторного акта приносить вигоди, які виправдовують необхідні для його виконання витрати. Але така якісна оцінка обґрунтованості вигод та витрат робиться лише тоді, коли витрати або вигоди не можуть бути кількісно оцінені шляхом проведення аналізу вигод та витрат.

У цьому розділі необхідно навести аналіз вигод та витрат, які виникають у різних груп суб'єктів, на яких поширюється дія даного регуляторного акта. Групи суб'єктів виділяють у межах трьох основних макро-груп – держава, громадяни, суб'єкти господарювання.

ПРИКЛАД

11. Обґрунтування, що вигоди, які виникатимуть внаслідок дії запропонованого регуляторного акта, виправдовують відповідні витрати у випадку, якщо витрати та/або вигоди не можуть бути кількісно визначені.

Уведення в дію цього рішення дозволить підвищити безпеку перевезення пасажирів, відповідальність суб'єктів господарювання – перевізників м. Кривого Рогу, які надають послуги з перевезення пасажирів на міських маршрутах загального користування, за якість послуг перед споживачами та дасть змогу перевізникам при укладанні договору з виконавцем на отримання інформації щодо роботи рухомого складу підвищити контроль за ефективністю його використання.

Виконання вимог рішення дозволить органам місцевого самоврядування об'єктивно оцінювати ситуацію на ринку надання послуг з перевезення пасажирів на міських маршрутах загального користування. З метою створення сприятливих умов для громадян та суб'єктів господарювання до рішення будуть своєчасно вноситися відповідні зміни.

Додаткові витрати органів місцевого самоврядування не передбачаються, витрати суб'єктів господарювання – на встановлення GPS-систем, населення – на оплату вартості проїзду.

12. Оцінка можливості впровадження та виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи державної влади, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги.

У даному розділі необхідно оцінити можливість впровадження та виконання даного регуляторного акта залежно від ресурсів, які є в наявності у органів влади, суб'єктів господарювання чи громадян, які будуть впроваджувати та виконувати цей акт. Для цього необхідно щонайменше підготувати перелік необхідних ресурсів, охарактеризувати їх та провести реалістичну оцінку.

Належне виконання попереднього пункту дозволить чітко встановити необхідні ресурси та описати характеристику механізму повної або часткової компенсації можливої шкоди у разі настання очікуваних наслідків дії акта.

ПРИКЛАД

12. Оцінка можливості впровадження та виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи державної влади, органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні впроваджувати або виконувати ці вимоги.

Упровадження рішення та контроль за його виконанням не потребує додаткових витрат з міського бюджету.

Уведення в дію регуляторного акта дозволить підвищити контроль за якістю надання послуг з перевезення пасажирів у м. Кривому Розі та за безпекою дорожнього руху. Пасажирські перевезення в місті стануть більш якісними та безпечними, що в свою чергу стимулюватиме розвиток підприємництва міста.

13. Оцінка ризиків впливу зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта.

У даному розділі наводиться перелік зовнішніх чинників які мають вплив на дію регуляторного акта, а також, має міститись оцінка ризику впливу зовнішніх чинників на дію даного регуляторного акта.

Для такої оцінки необхідно виділити перелік зовнішніх чинників, які можуть вплинути на дію акта. Такими чинниками можуть бути процеси та явища соціально-економічного характеру, наприклад, прискорення або уповільнення темпів економічного зростання, політичні впливи, зростання чи падіння рівня пенсійного забезпечення, дефіцит ресурсів (неврожай), т.п. Серед зовнішніх чинників також можуть бути: зміна чинного законодавства; скасування регулювання; скасування повноважень; відсутність санкцій за невиконання державного регулювання або їхній незначний розмір; неможливість виконання вимог регуляторного акта ті ін.

ПРИКЛАД

13. Оцінка ризиків впливу зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта.

Найбільш вагомими зовнішніми чинниками, що впливатимуть на дію регуляторного акта, будуть зміни в транспортному законодавстві України.

Вони матимуть значний вплив на результативність дії запропонованого регуляторного акта. У зв'язку з означеним буде впроваджено постійний моніторинг їх оцінки, за результатами якого для усунення негативного впливу до запропонованого регуляторного акта будуть унесені відповідні.

14. Обґрунтування запропонованого строку чинності регуляторного акта.

У даному розділі наводиться обґрунтування строку дії регуляторного акта, яке здійснюється з урахуванням достатності цього строку для розв'язання проблеми (п. 1 АРВ) та досягнення цілей державного регулювання (п.2 АРВ). Найчастіше регуляторні акти запроваджуються на необмежений термін. Але Закон вимагає не тільки констатувати факт необмеженого терміну чинності акта, але й довести таку необхідність. У будь якому випадку термін чинності акта (необмежений чи обмежений) має співвідноситись із цілями запровадження такого регуляторного акта та із механізмами його впровадження.

Найчастіше встановлення розробником терміну чинності «довгостроковий» та «необмежений» свідчить про не професійно підготовлений АРВ. У випадку «необмеженого» терміну дії регуляторного акта незрозуміло коли буде вирішено проблему, які прогностичні показники будуть свідчити про досягнення або недосягнення цілей державного регулювання задекларованих під час прийняття регуляторного акта, які витрати та вигоди у «необмеженому» терміні дії отримують держава, суб'єкти господарювання та громадяни. Також, відсутність чітко встановленого строку дії регуляторного акта не дозволяє належним чином підготувати аналіз вигод та витрат, які мають бути визначені у часі.

ПРИКЛАД

14. Обґрунтування запропонованого строку чинності регуляторного акта.

Термін дії запропонованого регуляторного акта не обмежується в часі, оскільки його прийняття викликане вимогами законодавства України.

Головними зовнішніми чинниками, які впливатимуть на дію регуляторного акта, будуть зміни в законодавчій базі з питань діяльності автопідприємств та перевізників пасажирів, зміни ліцензійних умов, інших нормативно-правових актів у сфері надання послуг пасажирського транспорту.

15. Визначення показників результативності регуляторного акта.

Прогнозні значення показників результативності регуляторного акта встановлюються протягом різних періодів після набрання чинності актом, обов'язковими з яких повинні бути:

- розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта;
- кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта;
- розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання та/або фізичними особами, пов'язаними з виконанням вимог акта;
- рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб з основних положень акта.

Прогнозні значення показників результативності регуляторного акта можуть бути виражені у кількісній формі. У разі неможливості обчислення розмірів тієї чи іншої вигоди або витрати наводиться текстовий опис результативності акта.

Розділ повинен містити перелік вимірювальних показників, які характеризують наслідки дії регуляторного акта. Ці показники безпосередньо мають бути пов'язані із цілями регуляторного акта, давати чисельний вимір досягнення таких цілей. Показники можуть бути у кількісній та грошовій формі. До таких показників, наприклад, відносяться:

- надходження до Державного чи місцевих бюджетів;
- прибутковість підприємств;
- витрати суб'єктів господарювання на виконання вимог законодавства;
- зайнятість населення;
- зменшення кількості фальсифікованих товарів;
- зростання або зменшення роздрібних цін на певні групи товарів;
- зменшення кількості травм на виробництві, тощо.

Перелік таких показників можна продовжувати. Але для конкретного аналізу регуляторного впливу варто обирати 5...7 основних показників, зв'язок яких із визначеними цілями регулювання є безпосереднім. Не варто обирати такий показник, як темпи зростання ВВП, якщо аналізується регуляторний акт, що має відношення до певного локального ринку товарів чи послуг, які не становлять значної частини ВВП.

У цьому розділі необхідно навести не тільки сам перелік таких показників результативності, а й їх прогнозне значення. Саме за критерієм досягнення цього прогнозного значення буде робитись висновок про результативність регуляторного акта, тому прогноз треба робити реалістичним.

ПРИКЛАД

15. Визначення показників результативності регуляторного акта.

Головними показниками результативності дії регуляторного акта є:

- запровадження GPS-систем на міських автобусних маршрутах загального користування;
- задоволення потреб мешканців міста в якісному наданні послуг пасажирського транспорту;
- підвищення безпеки перевезення пасажирів;
- дотримання водіями затверджених схеми та розкладу руху;
- здійснення постійного он-лайн контролю за роботою пасажирського транспорту на міських маршрутах загального користування.

Також під час визначення показників результативності регуляторного акта слід звернути увагу на таку особливість – показники повинні відображати вирішення проблеми (п.1 АРВ) та стійке досягнення цілей державного регулювання (п.5 АРВ).

Наочно можна представити показники результативності у вигляді, наприклад, наступної таблиці:

показник	надходження до місцевого бюджету	витрати часу на реєстрацію	кількість зайнятих, та інше
<i>одиниці виміру</i>	<i>тис.грн.</i>	<i>днів</i>	<i>тис.осіб</i>
1	2	3	4
базове значення (визначається при базовому відстеженні результативності)			
повторне значення (при повторному відстеженні результативності через 1-2 роки з дня набрання чинності)			
періодичне значення (при періодичному відстеженні результативності через 5 років після набрання чинності та кожні наступні три роки)			

Відповідно у кожній колонці вказується прогнозне значення показника через відповідний період часу.

Саме на підставі порівняння цих прогнозних показників та отриманих у подальшому (при проведенні базового, повторного та періодичних відстежень результативності) даних можна буде зробити висновок про досягнення очікуваних результатів та досягнення цілей регулювання.

У деяких випадках, коли доведено неможливість визначення чисельних показників результативності, можуть бути обрані якісні показники, але вони також мають бути описані у цьому розділі.

16. Визначення заходів, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття.

При визначенні заходів, з допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта, зазначаються строки проведення базового та повторного відстеження результативності акта; вид даних (статистичних, наукових досліджень або опитувань), які використовуватимуться для такого відстеження; групи осіб, що відбиратимуться для участі у відповідному опитуванні; наукові установи, що залучатимуться для відстеження.

У даному розділі визначаються організаційні заходи, які мають бути здійсненні при проведенні відстеження результативності. Наприклад такими заходами можуть бути:

- аналіз офіційної статистичної інформації,
- проведення опитувань серед громадян або суб'єктів господарювання,
- проведення соціологічних досліджень,
- проведення досліджень цільових ринків (у разі, коли немає достатньо деталізованої офіційної статистичної інформації),
- проведення експертної оцінки деяких показників.

У цьому розділі детально визначається, яка саме інформація і з яких джерел має братись. Якщо проводиться експертна оцінка показників, то визначаються критерії відбору експертів. Визначаються характеристики тих груп громадян чи суб'єктів господарювання, які мають бути опитані.

Визначаються також терміни проведення аналізу результативності (як базового, так і повторного та періодичних).

Фактично, вже на етапі підготовки проекту регуляторного акта відбувається докладне планування проведення аналізу результативності.

Обов'язково у даному розділі необхідно зробити перевірку дотримання такого принципу державної регуляторної політики як прозорість та врахування громадської думки.

Стаття 4. Принципи державної регуляторної політики

Принципами державної регуляторної політики є:

прозорість та врахування громадської думки - відкритість для фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань дій регуляторних органів на всіх етапах їх регуляторної діяльності, обов'язковий розгляд регуляторними органами ініціатив, зауважень та пропозицій, наданих у встановленому законом порядку фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями, обов'язковість і своєчасність доведення прийнятих регуляторних актів до відома фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань, інформування громадськості про здійснення регуляторної діяльності.

ПРИКЛАД

16. Визначення заходів, за допомогою яких буде здійснюватися відстеження результативності регуляторного акта в разі його прийняття.

Відстеження результативності регуляторного акта буде проводитися відділом транспорту і зв'язку виконкому міської ради шляхом моніторингу кількості:

- запроваджених GPS-систем на міських автобусних маршрутах загального

користування;

- звернень громадян щодо якості надання послуг пасажирського транспорту;
- порушень водіями правил дорожнього руху та вимог безпеки перевезення пасажирів, які спричиняють дорожньо-транспортні пригоди;
- порушень водіями дотримання схеми та виконання розкладу руху.

Базове відстеження результативності дії регуляторного акта буде здійснено через шість місяців після набуття ним чинності. Повторне відстеження планується провести через рік. Періодичне – проводитиметься один раз на три роки, починаючи від дня закінчення заходів щодо повторного відстеження результативності дії.

За результатами проведення відстежень буде змога порівняти показники результативності дії регуляторного акта. У разі виявлення неврегульованих і проблемних питань, вони будуть усунені шляхом унесення відповідних змін до регуляторного акта.

Результати аналізу викладаються у письмовій формі і підписуються розробником проекту, а в разі, коли розробником проекту є регуляторний орган, інший орган, установа чи організація, - керівником органу, установи чи організації.

Оскільки документ «Аналіз регуляторного впливу» підлягає оприлюдненню - варто цей аналіз робити можна якомога більш кваліфіковано та аргументовано.

3.4. Підготовка та оприлюднення повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень та пропозицій;

У ст. 9 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» чітко визначена процедура оприлюднення проектів регуляторних актів з метою одержання зауважень і пропозицій. Згідно з вимогами цієї статті Кожен проект регуляторного акта оприлюднюється з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань.

Перед оприлюдненням проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень і пропозицій регуляторний орган має повідомити зацікавлених осіб, для чого оприлюднюється окремий документ – повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта.

Повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта є одним з найважливіших документів, що дозволяє налагодити діалог із підприємцями та громадянами. Саме у цьому документі наведено низку важливої інформації, якої немає в жодному іншому документі. Зокрема, повідомлення має містити таку інформацію:

- стислий виклад змісту проекту;
- поштову та електронну (за її наявності) адресу розробника проекту та інших органів, до яких відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» або за ініціативою розробника надсилаються зауваження та пропозиції;
- інформацію про спосіб оприлюднення проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу (назва друкованого засобу масової інформації та/або адреса сторінки в мережі Інтернет, де опубліковано чи розміщено проект регуляторного акта та аналіз регуляторного впливу, або інформація про інший спосіб оприлюднення, передбачений частиною п'ятою статті 13 Закону

України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності»);

- інформацію про строк, протягом якого приймаються зауваження та пропозиції від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань;

- інформацію про спосіб надання фізичними та юридичними особами, їх об'єднаннями зауважень та пропозицій.

Важливою є інформація щодо строку, протягом якого регуляторним органом приймаються зауваження та пропозиції від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань. Цей строк зазначається у повідомленні про оприлюднення проекту регуляторного акта, встановлюється розробником проекту регуляторного акта і не може бути меншим ніж один місяць та більшим ніж три місяці з дня оприлюднення проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу.

Розробникам регуляторних актів слід звертати особливу увагу на визначення строку протягом якого приймаються зауваження та пропозиції від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань. Відлік строку розпочинається не з дати оприлюднення повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта, а з дати оприлюднення проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу.

Зазвичай, регуляторні органи щоб не порушувати дану вимогу чинного законодавства оприлюднюють повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта разом із проектом регуляторного акта та відповідним аналізом регуляторного впливу. Така практика особливо актуальна на території адміністративно-територіальних одиниць де друковані засоби масової інформації виходять раз на тиждень.

У випадках, встановлених Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», може здійснюватися повторне оприлюднення проекту регуляторного акта.

Повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень і пропозицій, проект регуляторного акта оприлюднюються шляхом опублікування в друкованих засобах масової інформації розробника цього проекту, а у разі їх відсутності - у друкованих засобах масової інформації, визначених розробником цього проекту, та/або шляхом розміщення на офіційній сторінці розробника проекту регуляторного акта в мережі Інтернет.

Витрати, пов'язані з оприлюдненням повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта фінансуються за рахунок розробників проектів регуляторних актів або регуляторних органів, які оприлюднюють ці документи. Таким чином, у відповідних бюджетах мають бути передбачені відповідні статті витрат на здійснення державної регуляторної політики. Приклад Повідомлення про оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень і пропозицій підготовленого у відповідності до вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» наведено у додатку В.

3.5. Оприлюднення проекту регуляторного акта з відповідним аналізом регуляторного впливу з метою одержання зауважень та пропозицій.

Чинним законодавством встановлена жорстка вимога, згідно з якою проект регуляторного акта разом із відповідним аналізом регуляторного впливу

оприлюднюється не пізніше п'яти робочих днів з дня оприлюднення повідомлення про оприлюднення цього проекту регуляторного акта.

Усі зауваження і пропозиції щодо проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу, одержані розробником або регуляторним органом протягом встановленого строку (не може бути меншим ніж один місяць та більшим ніж три місяці з дня оприлюднення проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу), підлягають обов'язковому розгляду розробником цього проекту. За результатами цього розгляду розробник проекту регуляторного акта повністю чи частково враховує одержані зауваження і пропозиції або мотивовано їх відхиляє. Про результати розгляду зауважень і пропозицій розробник має повідомити заявника.

Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» встановлено, що оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень і пропозицій не може бути перешкодою для проведення громадських слухань та будь-яких інших форм відкритих обговорень цього проекту регуляторного акта. Тобто така форма демократичного урядування як громадські обговорення є цілком доцільною та обґрунтованою для оцінки ефективності проекту регуляторного акта, виявлення громадської думки щодо регулювання державою певної сфери або відносин.

У ст. 13 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» визначено, що проект регуляторного акта та відповідний аналіз регуляторного впливу оприлюднюються шляхом опублікування в друкованих засобах масової інформації розробника цього проекту, а у разі їх відсутності - у друкованих засобах масової інформації, визначених розробником цього проекту, та/або шляхом розміщення на офіційній сторінці розробника проекту регуляторного акта в мережі Інтернет.

Витрати, пов'язані з оприлюдненням проекту регуляторного акта разом з відповідним аналізом регуляторного впливу фінансуються за рахунок розробників проектів регуляторних актів або регуляторних органів, які оприлюднюють ці документи. Таким чином, у відповідних бюджетах мають бути передбачені відповідні статті витрат на здійснення державної регуляторної політики.

3.6. Отримання від громадян, юридичних осіб та їх об'єднань зауважень і пропозицій, їх обробка та систематизація.

Протягом строку (від 1 до 3 місяців) встановленого розробником проекту регуляторного акта (строк зазначається у повідомленні про оприлюднення проекту регуляторного акта з метою одержання зауважень та пропозицій) фізичні та юридичні особи і їх об'єднання можуть надавати свої зауваження та пропозиції до оприлюднених проектів регуляторних актів та аналізу регуляторного впливу до них.

Усі зауваження і пропозиції мають бути систематизовані розробником. Експерти рекомендують розробникам регуляторних актів складати порівняльні таблиці для того, щоб було більш зручно обробляти отримані пропозиції. Такий підхід дає гарні результати у випадках коли існує одразу декілька пропозицій до одного і того самого пункту проекту регуляторного акта.

Практичне завдання:

– систематизувати наведені у додатку Л. або підготувати власні зауваження до проекту регуляторного акта (додаток Ж) або аналізу регуляторного впливу (додаток З) та заповнити таблицю:

Чинна редакція регуляторного акта	Зміст зауваження або пропозиції	Нова редакція регуляторного акта

3.7. Урахування або мотивоване відхилення зауважень і пропозицій від громадян, юридичних осіб та їх об'єднань.

За результатами вивчення та розгляду кожного зауваження і пропозиції розробник приймає рішення про врахування або мотивоване відхилення наданих зауважень і пропозицій.

Тривалий час в Україні точилася дискусія щодо необхідності повторного оприлюднення проектів регуляторних актів, до яких були внесені зміни за результатами врахування зауважень і пропозицій, що надійшли від громадян, суб'єктів господарювання та їх об'єднань. Більшість експертів не поділяють такий підхід та виходять з таких міркувань:

– оприлюднення проекту регуляторного акта спеціально спрямовано на його удосконалення за рахунок врахування громадської думки (зауважень та пропозицій);

– прагнення регуляторного органу прийняти ефективний регуляторний акт з максимальним урахуванням громадської думки призведе до постійного оприлюднення удосконаленого проекту регуляторного акта, однак сам регуляторний акт так і не буде прийнятий;

– кількаразове повторне оприлюднення проекту регуляторного акта може зробити неактуальним його прийняття, за рахунок втрати часу та зникнення актуальності або потреби державного регулювання певних господарських відносин.

Практичне завдання:

– використовуючи результати виконання попереднього практичного завдання, підготувати проект листа з мотивованим відхиленням зауважень та пропозицій до проекту регуляторного акта та відповідного аналізу регуляторного впливу.

3.8. Надання відповідей про врахування або про відхилення зауважень і пропозицій від громадян, юридичних осіб та їх об'єднань.

Розробник проекту регуляторного акта має повідомити заявника, що надав зауваження або пропозиції до проекту оприлюдненого регуляторного акта про результати такого розгляду. У такій відповіді також бажано зазначити які саме пропозиції або зауваження заявника були ураховані, а які відхилені із зазначенням причин або мотивації відхилення.

3.9. Проведення базового відстеження результативності регуляторного акта.

Відповідно до вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» стосовно кожного регуляторного акта здійснюється базове, повторне та періодичне відстеження. Більш детально процедура проведення відстеження результативності регуляторного акта розглянута у розділі IV. Відстеження результативності регуляторного акта .

3.10. Оприлюднення звіту про результати базового відстеження результативності регуляторного акта.

Звіт про (базове, повторне, періодичне) відстеження результативності регуляторного акта оприлюднюється шляхом опублікування в друкованих засобах масової інформації регуляторного органу, який прийняв цей регуляторний акт, а у разі їх відсутності - у друкованих засобах масової інформації, визначених цим регуляторним органом, та/або шляхом розміщення на офіційній сторінці цього регуляторного органу в мережі Інтернет.

3.11. Погодження регуляторного акта із уповноваженим органом

Проекти регуляторних актів, які розробляються центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами центральних органів виконавчої влади, підлягають погодженню із уповноваженим органом.

Для погодження до уповноваженого органу разом з проектом регуляторного акта подаються аналіз регуляторного впливу цього проекту та копія оприлюдненого повідомлення про оприлюднення проекту з метою одержання зауважень і пропозицій. Тривалість погодження проекту регуляторного акта не може перевищувати одного місяця з дня одержання проекту уповноваженим органом.

Уповноважений орган розглядає проект регуляторного акта та документи, що додаються до нього, і приймає рішення про погодження цього проекту або рішення про відмову в його погодженні. Рішення про погодження або відмову у погодженні проекту регуляторного акта не пізніше наступного робочого дня з дня його прийняття подається до органу, який розробив проект регуляторного акта. Рішення про відмову в погодженні проекту регуляторного акта повинно містити обґрунтовані зауваження та пропозиції щодо цього проекту та/або щодо відповідного аналізу регуляторного впливу.

Після доопрацювання проекту регуляторного акта та/або відповідного аналізу регуляторного впливу з урахуванням наданих зауважень та пропозицій цей проект подається у встановленому цим Законом порядку на повторне погодження до уповноваженого органу. У разі незгоди з рішенням про відмову в погодженні проекту регуляторного акта розробник цього проекту може звернутися відповідно до уповноваженого органу з ініціативою щодо утворення погоджувальної групи для проведення консультацій з метою усунення суперечностей. До складу погоджувальної групи входять представники розробника проекту регуляторного акта та уповноваженого органу.

Якщо поданий на погодження проект регуляторного акта не оприлюднювався розробником цього проекту, уповноважений орган залишає цей проект без розгляду, про що повідомляє розробникові проекту в письмовій формі не пізніше наступного робочого дня з дня одержання відповідного проекту уповноваженим органом. Після оприлюднення проект регуляторного акта, який було залишено без розгляду, подається його розробником на погодження до уповноваженого органу в порядку, встановленому Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

3.12. Прийняття регуляторного акта.

Прийняття регуляторного акта відбувається згідно з чинним законодавством та відповідними регламентами діяльності центральних органів виконавчої влади. Особливості розгляду проектів регуляторних актів визначено у ст. 24 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Даною статтею передбачено, що кожен проект регуляторного акта, що внесений на розгляд до Кабінету Міністрів України, має подаватися до структурного підрозділу Секретаріату Кабінету Міністрів України (на який рішенням Кабінету Міністрів України покладено відповідну функцію) для підготовки експертного висновку щодо регуляторного впливу. Порядок та строки підготовки зазначених експертних висновків встановлюються Регламентом Кабінету Міністрів України.

На засідання Кабінету Міністрів України разом із проектом регуляторного акта подаються аналіз регуляторного впливу, яким супроводжується цей проект, та експертний висновок щодо регуляторного впливу відповідного проекту регуляторного акта.

Регуляторний акт не може бути прийнятий або схвалений уповноваженим на це органом виконавчої влади або його посадовою особою, якщо наявна хоча б одна з таких обставин:

- відсутній аналіз регуляторного впливу;
- проект регуляторного акта не був оприлюднений;
- проект регуляторного акта не був поданий на погодження із уповноваженим органом;
- щодо проекту регуляторного акта уповноваженим органом було прийнято рішення про відмову в його погодженні.

У разі виявлення будь-якої з цих обставин уповноважений орган повідомляє про це орган виконавчої влади, його посадову особу, уповноважену на прийняття або схвалення регуляторного акта, а якщо регуляторний акт підлягає державній реєстрації в органах юстиції – також орган юстиції, до компетенції якого належить здійснення державної реєстрації цього регуляторного акта. На підставі повідомлення уповноваженого органу орган юстиції проводить перевірку та у разі виявлення будь-якої із перелічених вище обставин відмовляє в державній реєстрації регуляторного акта або не пізніше десяти робочих днів з дня одержання цього повідомлення скасовує прийняте рішення про державну реєстрацію цього регуляторного акта.

3.13. Офіційне оприлюднення прийнятого регуляторного акта.

У ст. 12 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» визначено, що

– регуляторні акти, прийняті Верховною Радою України, Президентом України та Кабінетом Міністрів України, офіційно оприлюднюються відповідно до Конституції України та інших законодавчих актів;

– регуляторні акти, прийняті Верховною Радою Автономної Республіки Крим, офіційно оприлюднюються у визначених нею друкованих засобах масової інформації не пізніш як у десятиденний строк з дня їх підписання Головою Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

– регуляторні акти, прийняті Національним банком України, Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення, іншими державними органами, центральними органами виконавчої влади, державними спеціалізованими установами та організаціями, некомерційними самоврядними організаціями, які здійснюють керівництво та управління окремими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування, а також їх посадовими особами, офіційно оприлюднюються в «Офіційному віснику» та у газеті «Урядовий кур'єр» не пізніш як у десятиденний строк після їх державної реєстрації або прийняття та підписання, у випадку, якщо ці регуляторні акти не підлягають державній реєстрації;

– регуляторні акти, прийняті Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади, територіальними органами центральних органів виконавчої влади, а також їх посадовими особами, офіційно оприлюднюються в друкованих засобах масової інформації, визначених Кабінетом Міністрів України, не пізніш як у десятиденний строк після їх державної реєстрації або прийняття та підписання, у випадку, якщо ці регуляторні акти не підлягають державній реєстрації;

– регуляторні акти, прийняті органами та посадовими особами місцевого самоврядування, офіційно оприлюднюються в друкованих засобах масової інформації відповідних рад, а у разі їх відсутності - у місцевих друкованих засобах масової інформації, визначених цими органами та посадовими особами, не пізніш як у десятиденний строк після їх прийняття та підписання.

IV. ВІДСТЕЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА

Кращий закордонний досвід запровадження регуляторного менеджменту або державної регуляторної політики передбачає не лише особливу процедуру для прийняття регуляторних актів, а також запровадження систематично оцінки результативності регуляторного акта.

На відміну від бізнесу в управлінській практиці, зазвичай, відсутня вимога щодо проведення постійної оцінки результативності та ефективності прийнятих рішень. Така ситуація призводить до існування застарілих, економічно недоцільних та необґрунтованих регуляторних актів, що не відповідають вимогам сучасності, і як наслідок призводять до значних витрат з боку суб'єктів господарювання та громадськості.

Саме для виправлення негативних наслідків та недопущення існування недоцільних регуляторних актів передбачена спеціальна процедура – відстеження результативності регуляторного акта.

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» встановлена вимога, згідно з якою стосовно кожного регуляторного акта послідовно здійснюються базове, повторне та періодичне відстеження його результативності. Процедура відстеження результативності регуляторного акта включає 2 етапи:

- ✓ виконання заходів з відстеження результативності;
- ✓ підготовку та оприлюднення звіту про відстеження результативності.

Звіт про відстеження результативності підписується керівником регуляторного органу, що підготував цей звіт. Витрати на виконання заходів з відстеження результативності фінансуються за рахунок регуляторного органу, який відповідно до цього Закону забезпечує виконання цих заходів. Для відстеження результативності регуляторних актів можуть бути використані статистичні дані та дані наукових досліджень і соціологічних опитувань.

Законом встановлено, що методика відстеження результативності регуляторних актів, прийнятих Національним банком України, затверджується спільно Кабінетом Міністрів України та Національним банком України, а методика відстеження результативності регуляторних актів, прийнятих іншими регуляторними органами, - Кабінетом Міністрів України. Затверджена Кабінетом Міністрів України методика «Про затвердження методик проведення аналізу впливу та відстеження результативності регуляторного акта» від 11 березня 2004 р. № 308. є обов'язковою для застосування всіма регуляторними органами, окрім Національного банку, щодо якого затверджена окрема Методика.

У методиці відстеження дублюється законодавча норма, що стосовно регуляторного акта здійснюється базове, повторне та періодичне відстеження у межах строків, установлених ст. 10 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». **Базове відстеження** здійснюється до дня набрання чинності регуляторним актом або більшістю його положень з метою оцінки стану суспільних відносин, на врегулювання яких спрямована дія акта.

Повторне відстеження здійснюється через рік після набрання чинності актом або більшістю його положень, але не пізніше ніж через два роки, якщо рішенням регуляторного органу, який прийняв цей акт, не встановлено більш

ранній строк, з метою оцінки ступеня досягнення цим актом визначених цілей. Установлені кількісні та якісні значення показників результативності акта порівнюються із значеннями аналогічних показників, що встановлені під час базового відстеження.

Періодичне відстеження здійснюється раз на три роки починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження, в тому числі у разі, коли дію акта, прийнятого на визначений строк, було продовжено з метою оцінки ступеня досягнення актом визначених цілей. Установлені кількісні та якісні значення показників результативності акта порівнюються із значеннями аналогічних показників, що встановлені під час повторного відстеження.

У процесі відстеження встановлюється кількісне та якісне значення для кожного показника результативності, визначеного під час проведення аналізу впливу регуляторного акта. Базове, повторне та періодичне відстеження здійснюється на основі показників і даних, визначених під час проведення аналізу впливу регуляторного акта. Тому, ще на етапі підготовки АРВ розробнику необхідно виважено підходити до вибору показників результативності регуляторного акта. Види даних, що використовуються для відстеження, визначаються регуляторним органом. Критеріями для обрання показників мають бути: вірогідність показників, простота отримання даних, наявність альтернативних джерел для отримання інформації, можливість чітко та однозначно трактувати отримані результати.

У разі коли для встановлення кількісних та якісних значень показників результативності регуляторного акта необхідна інформація, якої не містять статистичні дані та дані наукових досліджень, проводиться опитування сукупності респондентів в усній чи письмовій формі (далі - опитування). Для встановлення кількісних та якісних значень показників результативності регуляторного акта можуть використовуватися статистичні дані за відповідний період, що передує даті початку виконання заходів з відстеження, а для базового відстеження – даті набрання чинності актом або більшістю його положень.

Проведення опитування під час відстеження включає визначення сукупності осіб, які повинні виконувати вимоги регуляторного акта (далі - цільова група); складення анкети; збирання інформації; створення бази даних опитування, їх обробку та аналіз. Для визначення складу цільової групи можуть використовуватися відкриті для загального доступу дані реєстрів, що ведуться регуляторними органами та іншими органами державної влади. Чисельність цільової групи, яка визначається для повторного відстеження з використанням опитування, повинна дорівнювати чисельності цільової групи, яка була визначена для базового відстеження.

Під час повторного і періодичного відстеження застосовуються ті самі підходи до визначення складу цільової групи та вибіркової сукупності (частина цільової групи, яка відбирається для участі в опитуванні за допомогою спеціальних методів для достовірного відображення структури та основних характеристик цієї групи), що і для базового відстеження. Тобто застосовувана регуляторним органом **методологія має бути незмінною**, що дозволяє порівнювати дані отримані протягом різних періодів та проводити співставлення цих даних із запланованими показниками. У разі коли чисельність цільової групи не перевищує 150 осіб, проводиться опитування усіх респондентів цільової групи без визначення вибіркової сукупності.

Підставою для складення анкети під час базового, повторного і періодичного відстеження є кількісні та якісні значення показників результативності регуляторного акта, встановлені під час підготовки АРВ. Після виконання відповідних заходів готується звіт окремо для базового, повторного і періодичного відстеження, який оприлюднюється в установленому порядку.

У звіті про результати відстеження зазначаються:

– вид та назва регуляторного акта, результативність якого відстежується, дата його прийняття та номер (у разі базового відстеження дата прийняття і номер акта не зазначаються);

– назва виконавця заходів з відстеження;

– цілі прийняття акта;

– строк виконання заходів з відстеження;

– тип відстеження (базове, повторне або періодичне);

– методи одержання результатів відстеження;

– дані та припущення, на основі яких відстежувалася результативність, а також способи одержання даних;

– кількісні та якісні значення показників результативності акта;

– оцінка результатів реалізації регуляторного акта та ступеня досягнення визначених цілей.

Звіт про відстеження підписується керівником регуляторного органу, що певною мірою є стимулом для належної підготовки цього документу.

V. ПЕРЕГЛЯД РЕГУЛЯТОРНОГО АКТА

У відповідності до ст. 11 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» регуляторні органи мають проводити перегляд регуляторних актів. Процедура перегляду є цілком доцільною та обґрунтованою у тому випадку коли регуляторний орган приходить до висновку про недоцільність, неефективність існування регуляторного акта і за своєю ініціативою приймає рішення про скасування або про внесення змін до такого документу. Процедура перегляду регуляторних актів є гарним майданчиком для налагодження співпраці із підприємцями, громадськими організаціями, громадянами та їх об'єднаннями.

Відповідно до вимог чинного законодавства перегляд регуляторного акта здійснюється:

– на підставі аналізу звіту про відстеження результативності цього регуляторного акта;

– за ініціативою регуляторного органу, який прийняв відповідний регуляторний акт;

– в інших випадках, передбачених Конституцією, іншими законодавчими актами України.

Відповідно до вимог Закону України «Про прискорений перегляд регуляторних актів, прийнятих органами та посадовими особами місцевого самоврядування» від 14 грудня 2010 р. № 2784-VI з 11 січня 2011 р. в Україні повторно запроваджено прискорений перегляд регуляторних актів. Така технологія перегляду регуляторних актів у світі отримала назву «регуляторна гільйотина».

Згідно з даними Державного комітету України з питань регуляторної політики

та підприємництва, станом на 25 травня 2011 р. робочі комісії з прискореного перегляду регуляторних актів опрацювали понад 1 млн 700 тис. нормативно-правових актів, прийнятих ОМС. На виконання такого великого обсягу роботи робочим комісіям згідно з вимогами закону було надано лише 45 днів. Протягом цього терміну робочі комісії мали перевірити всі виявлені регуляторні акти на відповідність таким критеріям:

- відповідність вимогам актів вищої юридичної сили, а також компетенції відповідного органу;
- економічна доцільність та обґрунтованість існування регуляторного акта;
- економічна ефективність для суб'єктів господарювання, а також прозорість вимог регуляторного акта.

Додатково члени робочих комісій мали перевірити дотримання ОМС встановлених чинним законодавством процедур прийняття регуляторних актів. Так, згідно з даними Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва, **62 % регуляторних актів робочі комісії визнали такими, що не відповідають принципам державної регуляторної політики.** При цьому робочі комісії прийняли рішення про скасування 87 % регуляторних актів, з тих, що не відповідають принципам державної регуляторної політики. Стосовно решти 13 % були прийняті рішення про внесення змін з метою приведення цих регуляторних актів у відповідність до чинного законодавства.

У разі наявності підстав, (наприклад, на підставі аналізу звіту про відстеження результативності цього регуляторного акта) може бути прийнято рішення про зупинення дії регуляторного акта, визнання його неконституційним, про скасування чи про необхідність залишення цього регуляторного акта без змін або про необхідність його перегляду. Таке рішення може бути прийнято за ініціативою органу, який прийняв відповідний регуляторний акт, або іншим органом, у випадках, передбачених Конституцією України та Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Проект постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг"

18.07.2013 | 10:39 | Міністерство фінансів України

ПРОЕКТ

**КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ
ПОСТАНОВА**

від _____ 2013 р. № _____

Київ

**Про затвердження переліку бланків документів, які використовуються
для оформлення результатів надання адміністративних послуг**

Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити перелік бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг, що додається.
2. Установити, що розмір плати за використання бланків документів для оформлення результатів надання адміністративних послуг не перевищує вартості їх виготовлення.
3. Міністерствам, іншим центральним та місцевим органам виконавчої влади в тримісячний строк привести власні нормативно-правові акти у відповідність із цією постановою.
4. Рекомендувати органам місцевого самоврядування в тримісячний строк привести власні нормативно-правові акти у відповідність із цією постановою.
5. Ця постанова набирає чинності з дня опублікування.

Прем'єр-міністр України

М. АЗАРОВ

Аналіз регуляторного впливу проекту постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг"

18.07.2013 | 10:41 | Міністерство фінансів України

1. Визначення проблеми, яку передбачається розв'язати шляхом державного регулювання

Забезпечення виконання пункту 81.8 Національного Плану дій на 2013 рік, щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 12.03.2013 № 128/2013.

Розроблення проекту регуляторного акта викликано необхідністю визначення переліку бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг, а також встановлення норми, відповідно до якої розмір плати за використання зазначених бланків документів не перевищує вартості їх виготовлення.

2. Визначення цілей державного регулювання

Основними цілями прийняття регуляторного акта є визначення чіткого переліку бланків документів, які використовуються органами виконавчої влади, іншими державними органами для оформлення результатів надання адміністративних послуг, а також встановлення норми, згідно з якою розмір плати за використання таких бланків документів, яка не перевищує вартості їх виготовлення.

3. Альтернативні способи досягнення визначених цілей

У разі збереження діючого регулювання залишаються невиконаними вимоги пункту 81.8 Національного Плану дій на 2013 рік, не буде визначено чіткий перелік бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг, а також не врегульовано питання, що розмір плати за використання таких бланків документів, не перевищує вартості їх виготовлення.

Прийняття регуляторного акту поширюються на правовідносини, пов'язані з видачею бланків документів споживачам адміністративних послуг органами виконавчої влади, іншими державними органами для оформлення результатів надання адміністративних послуг.

Тому, досягнення основної мети та цілей регуляторного акта можливо тільки шляхом затвердження відповідного переліку бланків документів, які реалізуються суб'єктами надання адміністративних послуг при наданні споживачам адміністративних послуг та не потребує альтернативних способів досягнення визначених цілей.

4. Очікувані результати прийняття регуляторного акта

Для розв'язання проблемного питання пропонується прийняти зазначений регуляторний акт, яким передбачається затвердити перелік бланків документів які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг.

Після набрання чинності запропонованим регуляторним актом очікуються такі результати:

Сфера впливу	Вигоди	Витрати
Органи виконавчої влади	Визначення чіткого переліку бланків документів для оформлення результатів надання адміністративних послуг для забезпечення здійснення владних повноважень суб'єктами надання адміністративних послуг. Забезпечення контролю за виготовленням та використанням бланків документів, що реалізуються споживачам при наданні адміністративних послуг.	Додаткові витрати державного і місцевих бюджетів не виникають
Суб'єкти господарювання	Зменшення розміру плати за використання бланків документів для оформлення результатів надання адміністративних послуг	Зменшення витрат
Громадяни	Зменшення розміру плати за використання бланків документів для оформлення результатів надання адміністративних послуг	Зменшення витрат

5. Механізми і заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми шляхом прийняття запропонованого регуляторного акта

Механізмами та заходами, які забезпечать розв'язання визначених проблем шляхом прийняття регуляторного акта, є:

- затвердження чіткого переліку бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг;
- встановлення норми відповідно до якої розмір плати за використання бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг не перевищує вартості їх виготовлення.

6. Можливості досягнення встановлених цілей у разі прийняття запропонованого регуляторного акта

У разі прийняття запропонованого регуляторного акта мета, задекларована при його прийнятті, буде досягнута.

Внаслідок прийняття цього регуляторного акту буде затверджено чіткий перелік бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг та встановлено норму, згідно з якою розмір плати за використання бланків документів для оформлення результатів надання адміністративних послуг не перевищує вартості їх виготовлення, що дозволить зменшити витрати споживачів адміністративних послуг за використання зазначених бланків документів.

Прийняття проекту регуляторного акта не потребує додаткових видатків з державного та місцевого бюджетів.

Ризик впливу зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта є мінімальним.

7. Строк дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта необмежений.

8. Показники результативності регуляторного акта

Основними показниками результативності регуляторного акта є відповідність переліку бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг відповідним адміністративним послугам, що надаються суб'єктами надання цих послуг.

Рівень поінформованості суб'єктів господарювання, фізичних та юридичних осіб з основних положень регуляторного акта достатній, оскільки зазначений проект акта розміщений на офіційному веб-сайті Міністерства фінансів у мережі Інтернет для отримання зауважень та пропозицій.

9. Заходи, за допомогою яких буде здійснюватись відстеження результативності акта

Показником результативності регуляторного акта є досягнення ним цілей, задекларованих при його прийнятті. Відстеження результативності цього регуляторного акта, у разі його прийняття, здійснюватиметься з періодичністю, визначеною Законом України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Базове відстеження результативності регуляторного акта буде проведено після набрання ним чинності шляхом використання статистичних даних та аналізу відносин у цій сфері.

Повторне відстеження планується здійснити через рік з дня набрання ним чинності, але не пізніше ніж через два роки після набуття чинності регуляторним актом, у результаті якого відбудеться порівняння показників базового та повторного відстеження.

Періодичне відстеження результативності регуляторного акта здійснюватиметься один раз на кожних три роки, починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Міністр фінансів України

Ю. КОЛОБОВ

_____ 2013 р.

Повідомлення про оприлюднення проекту постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження переліку бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг"

18.07.2013 | 10:58 | Міністерство фінансів України

Відповідно до вимог статті 9 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» Міністерство фінансів України повідомляє про оприлюднення проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку бланків документів, які використовуються для оформлення результатів надання адміністративних послуг».

Проект регуляторного акта розроблено відповідно до пункту 81.8 Національного Плану дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 12.03.2013 № 128/2013.

Проект регуляторного акта, пояснювальна записка та аналіз його регуляторного впливу розміщено на офіційному веб-сайті Міністерство фінансів України: <http://www.minfin.gov.ua>.

Зауваження та пропозиції від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань приймаються протягом місяця з дня оприлюднення проекту регуляторного акта та аналізу його регуляторного впливу за такими адресами:

Міністерство фінансів України, 01008, м. Київ-8, вул. Грушевського, 12/2, e-mail: madyardp@minfin.gov.ua.

Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва, 01011, Київ-11, вул. Арсенальна, 9/11, e-mail: mail@dkrp.gov.ua.

Джерело: <http://minfin.gov.ua>

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет

Верховна Рада України постановляє:

I. Внести зміни до законодавчих актів України:

1. У Законі України “Про авторське право і суміжні права” (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 43, ст. 214; 2003 р., № 35, ст. 271; 2004 р., № 13, ст.181):

1) статтю 52 після частини першої доповнити новою частиною другою такого змісту:

„2. У разі виявлення порушення в мережі Інтернет, суб’єкт авторського права і (або) суміжних прав (далі – заявник), поряд з іншими способами захисту своїх прав, має право звернутись до Установи, із заявою щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав.

При зверненні заявник подає такі документи:

1) заяву, у якій, зокрема, зазначаються: найменування та місцезнаходження (для заявника-юридичної особи) або прізвище, ім’я, по-батькові та місце проживання (для заявника-фізичної особи), електронна адреса заявника, дата звернення, суть виявленого порушення авторського права і (або) суміжних прав, дата виявлення такого порушення, найменування, поштова та електронна адреса суб’єкта господарювання, який надає послуги з розміщення і (або) технічного забезпечення функціонування сайту, на якому розміщені об’єкти авторського права і (або) суміжних прав (далі – сервісна служба);

2) документи, що свідчать про реєстрацію (утворення) юридичної особи, зокрема витяги з торговельного, банківського, судового або іншого реєстру, апостильовані або легалізовані у встановленому порядку (для юридичної особи, створеної за законодавством іноземної держави);

3) копії документа, що посвідчує особу, та реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов’язкових платежів) (для фізичної особи - резидента);

4) перелік музичних творів, аудіовізуальних творів, комп’ютерних програм, фонограм, відеограм, зафіксованих у них виконань, які розміщені в мережі Інтернет (мовою оригіналу відповідного об’єкту) із зазначенням адреси у мережі Інтернет, за якою розміщені відповідні об’єкти авторського права і (або) суміжних прав;

5) нотаріально засвідчені копії договорів, завірені копії інших документів, що підтверджують належність авторського права і (або) суміжних прав заявнику на вказані об’єкти цих прав відповідно до законодавства;

6) у разі якщо звернення подається представником заявника - документи, що підтверджують повноваження та особу представника заявника (довіреність, копія паспорта).

Заява та копії документів повинні бути завірені підписом уповноваженої особи, що засвідчується печаткою (для заявника-юридичної особи), підписом (для заявника-фізичної особи), за винятком тих документів, копії яких повинні бути засвідчені нотаріально згідно

з наведеним вище переліком.

Форма заяви визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інтелектуальної власності.

До документів, складених іноземною мовою, додаються їх переклади українською мовою, посвідчені в установленому порядку.

Документи можуть бути надані особисто або шляхом відправлення поштою.

Одночасно із зверненням до Установи заявник надсилає повідомлення щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав сервісній службі. У цьому повідомленні, зокрема, зазначається адреса у мережі Інтернет, за якою розміщені відповідні об'єкти авторського права і (або) суміжних прав, та перелік вказаних об'єктів.

Сервісна служба зобов'язана протягом двох робочих днів з дня отримання повідомлення від заявника довести вказане повідомлення заявника до відома особи, якій надає послуги з розміщення і (або) технічного забезпечення функціонування сайту, на якому розміщені об'єкти авторського права і (або) суміжних прав.

Протягом десяти робочих днів після отримання заяви та відповідних документів Установа перевіряє правомірність розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет на підставі документів, наданих заявником, та розміщує на своєму веб-сайті інформацію про вказану у заяві адресу у мережі Інтернет, за якою особа, до якої є претензія щодо правомірності розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет, розмістила відповідні об'єкти та перелік таких об'єктів відповідно до заяви.

Після оприлюднення Установою зазначеної вище інформації, остання повинна бути доступна для публічного доступу та перегляду на веб-сайті протягом 14-ти календарних днів.

У цей період особа, до якої є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав, повинна припинити порушення, або надати до Установи разом із супровідним листом документи, що підтверджують правомірність розміщення вказаного об'єкта авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет (далі – відповідь на заяву), а саме:

1) документи, що свідчать про реєстрацію (утворення) юридичної особи, зокрема витяги з торговельного, банківського, судового або іншого реєстру, апостильовані або легалізовані у встановленому порядку (для юридичної особи, створеної за законодавством іноземної держави);

2) копії документа, що посвідчує особу, та реєстраційний номер облікової картки платника податків (ідентифікаційний номер Державного реєстру фізичних осіб - платників податків та інших обов'язкових платежів) (для фізичної особи - резидента);

3) нотаріально засвідчені копії договорів, завірені копії інших документів, що підтверджують правомірність розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет.

Копії документів повинні бути завірені підписом уповноваженої особи, що засвідчується печаткою (для юридичної особи), підписом (для фізичної особи), за винятком тих документів, копії яких повинні бути засвідчені нотаріально згідно з наведеним вище переліком.

До документів, складених іноземною мовою, додаються їх переклади українською мовою, посвідчені в установленому порядку.

Заявник та особа, до якої є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав протягом двох робочих днів з дати передачі матеріалів до Установи, за кожну зазначену у заяві та відповіді на заяву назву:

музичного твору, фонограми, відеограми, зафіксованих у них виконань сплачують суму в розмірі одного відсотка неоподаткованого мінімуму доходів громадян;

аудіовізуального твору, комп'ютерної програми, сплачують суму в розмірі одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

Заявник та особа, до якої є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав, (кожен окремо) здійснюють оплату щодо об'єктів, зазначених у заяві та відповіді на заяву відповідно.

Несплата зазначених коштів заявником і (або) особою, до якої є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав, є підставою для прийняття Установою рішення про відмову у розгляді документів, наданих такою особою.

Зазначені кошти зараховуються до Державного бюджету України.

Протягом десяти робочих днів від дня надходження документів від особи, до якої є претензії щодо порушення авторського і (або) суміжних прав, а у випадку ненадходження таких документів – від дати закінчення терміну розміщення для публічного доступу та перегляду на веб-сайті Установи інформації про об'єкт авторського і (або) суміжних прав, вказаний у заяві заявника, Установа повинна прийняти рішення щодо правомірності розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет або рішення про відмову у розгляді документів та направити зазначене рішення заявнику, у сервісну службу та особі, до якої є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав (якщо така особа була встановлена), а також розмістити інформацію на своєму веб-сайті.

Форма рішення Установи щодо правомірності розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет та рішення про відмову у розгляді документів визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері інтелектуальної власності.

Рішення Установи щодо правомірності розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет приймається на підставі документів, наданих заявником та особою, до якої є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав (у разі наявності документів від такої особи).

Рішення про відмову у розгляді документів, з обґрунтуванням причин такої відмови, приймається у випадках:

- а) подання неповного переліку документів;
- б) подання документів з порушенням зазначених вимог щодо їх оформлення або змісту;
- в) несплати зазначених коштів заявником і (або) особою, до якої є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав,
- г) недостовірності даних у поданих документах.

Рішення Установи про неправомірне розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет є підставою для сервісної служби заблокувати доступ до відповідних об'єктів авторського права і (або) суміжних прав або їх вилучити, а у разі неможливості з технічних причин блокування чи вилучення відповідних об'єктів – обмежити чи припинити надання послуг особі, яка допустила порушення авторського права і (або) суміжних прав, припинивши технічне забезпечення функціонування відповідного сайту. Ці заходи вживаються сервісною службою не пізніше наступного робочого дня після дати отримання рішення Установи.

Сервісна служба зобов'язана припинити надання послуг з розміщення і (або) технічного забезпечення функціонування сайту особі, у разі якщо протягом календарного року Установою прийнято три і більше рішення, згідно з яким розміщення такою особою об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет визнано неправомірним. Про зазначене Установа повідомляє сервісну службу у третьому і більше прийнятому рішенні стосовно вказаної особи.

Відповідальність за достовірність документів, поданих для прийняття рішення Установою, несуть, відповідно, заявник та особа, до якої є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав.

Сервісна служба не несе відповідальність за блокування доступу до відповідних об'єктів авторського права і (або) суміжних прав або їх вилучення, обмеження чи

припинення надання послуг здійснених у порядку, визначеному цією статтею Закону.

Якщо особа порушує авторське право і (або) суміжні права, а сервісна служба не виконала вимоги цієї статті Закону і (або) змінює чи знищує інформацію про суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав, - зазначена особа і сервісна служба несуть солідарну відповідальність за порушення авторського права і (або) суміжних прав.

Рішення Установи щодо правомірності розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет може бути оскаржене в судовому порядку.

У разі прийняття Установою або судом рішення, згідно з яким об'єкти авторського права і (або) суміжних прав були розміщені особою, до якої була претензія щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет правомірно, зазначені вище кошти, повертаються цій особі з Державного бюджету України, а інші витрати, пов'язані з доказуванням правомірності розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет, відшкодовуються особі, до якої була відповідна претензія, заявником."

У зв'язку з цим частини другу – четверту вважати відповідно частинами третьою – п'ятою.

2. У Законі України „Про телекомунікації” (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 12, ст. 155, № 48, ст. 526):

1) пункт 9 частини першої статті 38 доповнити новим абзацом такого змісту:

„блокування доступу до відповідних об'єктів авторського права і (або) суміжних прав або їх вилучення, обмеження чи припинення надання послуг в мережі Інтернет, у порядку, визначеному Законом України "Про авторське право і суміжні права", у разі, якщо вони надають послуги з розміщення і (або) технічного забезпечення функціонування сайту в мережі Інтернет;”;

2) частину першу статті 39 доповнити новим пунктом 18² такого змісту:

„18²) блокувати доступ до відповідних об'єктів авторського права і (або) суміжних прав або їх вилучати, обмежувати чи припиняти надання послуг в мережі Інтернет, у порядку, визначеному Законом України "Про авторське право і суміжні права" або на підставі рішення суду, у разі, якщо вони надають послуги з розміщення і (або) технічного забезпечення функціонування сайту абонента в мережі Інтернет;”;

3) частину четверту статті 40 доповнити новим абзацом такого змісту:

„Оператор, провайдер телекомунікацій, який надає послуги з розміщення і (або) технічного забезпечення функціонування сайту в мережі Інтернет, не несе відповідальності за дії з припинення порушення авторського права і (або) суміжних прав, здійснені у порядку, визначеному Законом України «Про авторське право і суміжні права».”.

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, що випливають із цього Закону.

Голова Верховної Ради
України

Аналіз регуляторного впливу проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет»

1. Визначення та аналіз проблеми, яку пропонується розв'язати шляхом державного регулювання

Закон України «Про авторське право і суміжні права» прийнятий у 1993 році (нова редакція – 2001 рік). За час дії Закону на практиці виявилися проблемні питання, пов'язані з реалізацією його правових норм, що потребують законодавчого врегулювання. Поряд зі швидким розвитком технічного процесу та вільним доступом до багатьох інформаційних ресурсів виникають сприятливі умови для недобросовісного використання у мережі Інтернет об'єктів авторського права і суміжних прав.

Також внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» має під собою і політичний аспект. Так відповідно до Звіту Міжнародного альянсу інтелектуальної власності (МАІВ) 2012 року в рамках «Списку 301» щодо правової охорони та захисту авторського права в Україні рекомендовано переглянути зазначений Закон з метою запровадження більш ефективних механізмів захисту авторського права і суміжних прав для боротьби з Інтернет-піратством.

Тому головною метою внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права» - є створення додаткового та вагомого механізму боротьби із порушеннями у мережі Інтернет законних прав та інтересів осіб, яким належать права на об'єкти авторського права та суміжних прав, що буде сприяти виконанню Україною своїх міжнародних зобов'язань, забезпеченню ефективного захисту прав інтелектуальної власності.

2. Визначення цілі державного регулювання

Ціллю прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет» (далі – проект Закону) є забезпечення ефективного захисту авторського права і суміжних прав при використанні відповідних об'єктів у мережі Інтернет, забезпечення можливості притягнення до відповідальності різних категорій суб'єктів, від яких залежить створення умов для правомірного використання об'єктів авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет.

3. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення визначених результатів

1. Залишення існуючої ситуації без змін.

Збереження чинного регулювання питань захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет призведе до залишення існуючих проблем, коли оператори, провайдери телекомунікацій не достатньо мотивовані сприяти припиненню порушень авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет. Це створює умови для розміщення в Україні піратських сайтів, в тому числі доступних для користувачів з різних країн, що завдає значної шкоди майновим інтересам правовласників, контент яких незаконно використовується з допомогою цих сайтів.

Крім того, залишення існуючої ситуації без змін може призвести до застосування до України економічних санкцій з боку Уряду США.

2. Встановлення відповідальності операторів, провайдерів телекомунікацій за зміст інформації, що передається їх мережами.

Такий правовий режим суперечитиме міжнародній практиці, Директиві Європейського Союзу від 08.06.2000 № 2000/31/ЄС «Про деякі правові аспекти послуг інформаційного суспільства, зокрема, електронної комерції, на внутрішньому ринку».

Тому, оптимальним способом забезпечити умови для ефективного захисту прав суб'єктів авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет є встановлення правового режиму, за якого оператор, провайдер телекомунікацій, який надає послуги з розміщення і (або) технічного забезпечення функціонування сайту в мережі Інтернет, не несе відповідальності за дії з припинення порушення авторського права і (або) суміжних прав, здійснені у порядку, визначеному Законом України «Про авторське право і суміжні права».

4. Механізми та заходи, що пропонуються для розв'язання проблеми

Проектом акта передбачено внесення змін до Закону України «Про авторське право і суміжні права», які передбачають:

- 1) надання можливості суб'єктам авторського права і суміжних прав захищати свої інтереси шляхом звернення до Державної служби інтелектуальної власності України (далі – Установа), із заявою щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав у мережі Інтернет;
- 2) прийняття Установою рішення щодо правомірності розміщення об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет;
- 3) блокування сервісною службою доступу до відповідних об'єктів авторського права і (або) суміжних прав, які використовуються незаконно, або їх вилучення, а у разі неможливості з технічних причин блокування чи вилучення відповідних об'єктів – обмеження чи припинення надання послуг особі, яка допустила порушення авторського права і (або) суміжних прав, шляхом припинення технічного забезпечення функціонування відповідного сайту.
- 4) припинення оператором, провайдером телекомунікацій надання послуг з розміщення і (або) технічного забезпечення функціонування сайту особі, у разі якщо протягом календарного року Установою прийнято три і більше рішення, згідно із яким розміщення такою особою об'єктів авторського права і (або) суміжних прав в мережі Інтернет визнано неправомірним;
- 5) встановлення солідарної відповідальності за порушення авторського права і (або) суміжних прав особи, що порушує авторське право і (або) суміжні права та сервісної служби, які не виконали процедуру протидії піратству, передбачену Законом.

5. Можливість досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта

Прийняття проекту акта сприятиме:

захисту прав суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав під час використання відповідних об'єктів у мережі Інтернет;

створенню умов для розвитку легального ринку цифрового контенту, який зможе конкурувати з Інтернет-піратами;

розміщенню на веб-сайті Установи інформації про веб-сайти, на які скаржаться суб'єкти авторського права і (або) суміжних прав у зв'язку з порушенням відповідних прав в Інтернеті.

На дію цього акта можуть негативно вплинути такі фактори:

негативне сприйняття процедури боротьби з піратством споживачами об'єктів

авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет;

можлива складність реалізації процедури, передбаченої у проекті акта у зв'язку з транскордонним характером мережі Інтернет.

Позитивно на дію цього акта можуть вплинути такі фактори:

підвищення активності суб'єктів авторського права і суміжних прав щодо захисту своїх прав у мережі Інтернет;

налаштованість операторів, провайдерів телекомунікацій на активнішу взаємодію з правовласниками та державою під час боротьби з піратством в мережі Інтернет.

6. Визначення очікуваних результатів

Очікувані результати прийняття регуляторного акта визначено із застосуванням методу аналізу вигод і витрат.

Вигоди	Витрати
Сфера інтересів держави	
1. Реалізація державної політики у сфері захисту та охорони авторського права та суміжних прав. 2. Створення умов для легального розповсюдження об'єктів авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет. 3. Покращення іміджу України на світовій арені та покращення статусу в рамках Списку 301.	Не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України
Сфера інтересів суб'єктів господарської діяльності	
1. Зменшення збитків внаслідок зменшення рівня нелегального використання об'єктів авторського права і (або) суміжних прав у мережі Інтернет. 2. Створення для правовласників додаткових можливостей щодо контролю за процесом використання об'єктів авторського права і (або) суміжних прав у мережі Інтернет.	Заявник та особа, до якої є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав протягом одного робочого дня з дати передачі матеріалів до Установи, за кожен зазначену у заяві та відповіді на заяву назву: музичного твору, фонограми, відеограми, зафіксованих у них виконань сплачують суму в розмірі одного відсотка неоподаткованого мінімуму доходів громадян; аудіовізуального твору, комп'ютерної програми сплачують суму в розмірі одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян.
Сфера інтересів громадян	
1. Захист прав суб'єктів авторського права і суміжних прав від неправомірного використання у мережі Інтернет результатів їх творчої діяльності. 2. Можливість споживати якісні легальні цифрові копії об'єктів авторського права і (або) суміжних прав у мережі Інтернет при низькому рівні Інтернет-піратства.	Заявник та особа, до якої є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав протягом одного робочого дня з дати передачі матеріалів до Установи, за кожен зазначену у заяві та відповіді на заяву назву: музичного твору, фонограми, відеограми, зафіксованих у них виконань сплачують суму в розмірі одного відсотка неоподаткованого мінімуму доходів громадян; аудіовізуального твору, комп'ютерної програми, сплачують суму в розмірі одного неоподаткованого мінімуму доходів громадян.

7. Обґрунтування строку дії регуляторного акта

Обмеження строку дії акта немає.

8. Визначення показників результативності проекту акта

Показниками результативності регуляторного акта є:

- 1) кількість звернень від суб'єктів авторського права і суміжних прав до Установи щодо припинення порушення авторського права і (або) суміжних прав у мережі Інтернет;
- 2) кількість звернень осіб, до яких є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав з наданням до Установи документів, що підтверджують правомірність використання відповідних об'єктів авторського і (або) суміжних прав у мережі Інтернет.
- 3) покращення статусу України в рамках Списку 301.

9. Заходи, за допомогою яких буде здійснюватись відстеження результативності акта

Базове відстеження результативності проекту регуляторного акта буде здійснюватись до дати набрання чинності цього акта шляхом збору пропозицій і зауважень та їх аналізу. Повторне відстеження планується здійснити через рік після набуття чинності регуляторного акта.

З огляду на показники результативності, визначені у попередньому розділі, відстеження результативності цього регуляторного акта буде здійснюватися шляхом аналізу якісних та кількісних показників дії цього акта.

У рамках цих показників буде проведено аналіз кількості звернень до Установи суб'єктів авторського права і суміжних прав щодо порушення їх прав у мережі Інтернет; кількості виявлених під час звернення до Установи піратських копій у мережі Інтернет; кількості звернень осіб, до яких є претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав з наданням до Установи документів, що підтверджують правомірність використання відповідних об'єктів авторського і (або) суміжних прав у мережі Інтернет; зауваження міжнародних експертів та зміна статусу України в рамках Списку 301.

Відстеження результативності проекту регуляторного акта проводитиметься Установою протягом усього строку його дії, шляхом розгляду пропозицій, зауважень та скарг, які надійшли до Установи від суб'єктів авторського права і суміжних прав та осіб, до яких є (були) претензії щодо порушення авторського права і (або) суміжних прав .

Відстеження будуть узагальнюватись та вноситись у якості пропозицій до плану роботи Державної служби інтелектуальної власності України та Міністерства освіти і науки України на відповідний рік.

Міністр освіти і науки України

Дмитро ТАБАЧНИК

_____ 2013 р.

Джерело: <http://minfin.gov.ua>

Відмовлено в погодженні проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет»

Розробник – Державна служба інтелектуальної власності України

Зміст – проектом Закону передбачається внести зміни до законів України «Про авторське право і суміжні права» та «Про телекомунікації» з метою запровадження механізму ефективного захисту авторського права і суміжних прав при використанні відповідних об'єктів у мережі Інтернет, забезпечення можливості притягнення до відповідальності різних категорій суб'єктів, від яких залежить створення умов для неправомірного використання об'єктів авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет.

Проте вказаний проект Закону не може бути погоджений Держпідприємництвом в запропонованій редакції з огляду на те, що реалізація його положень на практиці може зашкодити подальшому розвитку Інтернету в Україні.

Крім того, листом від 18.06.2013 № 02-1-485 до проекту Закону надійшли зауваження та пропозиції від Українського союзу промисловців і підприємців.

Висновок – відмовити в погодженні проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет».

05.07.2013

Джерело: <http://www.dkrp.gov.ua/acts/866.htm>

27.08.2013

Проект Закону України "Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення"

ПРОЕКТ

Вноситься
Кабінетом Міністрів України
М. АЗАРОВ
“ _____ ” _____ 2013 р.

Закон України

Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Внести зміни до таких законів України:

1. Статтю 19 Закону України “Про питну воду та питне водопостачання” (Відомості Верховної Ради України, 2002 р., № 16, ст. 112; із змінами, внесеними Законом України від 16 жовтня 2012 року № 5459-VI) викласти у такій редакції:

“Послуги з питного водопостачання надаються споживачам підприємством питного водопостачання на підставі договору, укладеного відповідно до закону. Договори на надання послуг з централізованого постачання холодної води та централізованого водовідведення укладаються згідно з Законом України “Про житлово-комунальні послуги”.”.

2. У Законі України “Про житлово-комунальні послуги” (Відомості Верховної Ради України, 2004 р., № 47, ст. 514; 2010 р., № 49, ст. 571; 2012 р., № 12, ст. 76; № 42, ст. 526):

1) статтю 19 після частини третьої доповнити новою частиною такого змісту:

“4. Виконавцем послуг з централізованого постачання холодної води та централізованого водовідведення є підприємство питного водопостачання.

Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, житлово-будівельні кооперативи, управителі можуть відповідно до закону прийняти рішення про визначення для об'єктів, що перебувають у їхній власності (управлінні), виконавцем послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення суб'єкта господарювання, що не є підприємством питного водопостачання.”.

У зв'язку з цим частину четверту вважати частиною п'ятою.;

2) у статті 29:

частину першу та другу після слів “житлово-комунальних послуг” доповнити словами “(крім послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого водовідведення)”;

після частини другої доповнити новою частиною такого змісту:

“3. Договір на надання послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого водовідведення у багатоквартирному будинку укладається відповідно до типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, між власником, орендарем чи квартиронаймачем квартири та виконавцем цих послуг.”.

У зв'язку з цим частину третю вважати частиною четвертою;

3) абзац перший частини третьої статті 31 після слова “послуги” доповнити словами “(крім послуг з централізованого постачання холодної води та централізованого водовідведення, тарифи на які встановлюються національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг)”.

II. Прикінцеві положення:

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.

2. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

подати до Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законів, що впливають з цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади їхніх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

Голова

Верховної Ради України

Аналіз регуляторного впливу до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення»

1. Визначення та актуальність проблеми

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення» (далі – проект Закону або законопроект) розроблено на виконання пункту 160.2 Національного плану дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 12.03.2013 № 128/2013 (далі – Національний план на 2013 рік), яким передбачено забезпечення можливості укладення договорів між підприємствами питного водопостачання та кінцевими споживачами (власниками квартир, жилих та нежилых приміщень у багатоквартирних будинках) на послуги з централізованого водопостачання, водовідведення та встановлення тарифу у таких випадках Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг.

2. Визначення цілей державного регулювання

Законопроект спрямований на врегулювання взаємовідносин виробників (виконавців) та споживачів послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого водовідведення вдосконалення механізму тарифоутворення у зазначеній сфері регулювання.

3. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення зазначених цілей

- 1) У випадку залишення наявного стану правового регулювання не буде виконано пункт 160.2 Національного плану на 2013 рік.
- 2) У разі прийняття акта (обраний спосіб) буде вдосконалено правове регулювання відносин у сфері комунального господарства завдяки усуненню неоднозначності прав та обов'язків виробників та виконавців послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення, підвищення економічної ефективності їх діяльності в результаті запровадження більш прозорого механізму тарифоутворення.

4. Опис механізму, який пропонується застосувати для розв'язання проблеми, і відповідних заходів Досягнення мети державного регулювання є передбачається шляхом:

- визначення на рівні закону підприємств питного водопостачання виконавцями послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого водовідведення;
- наділення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, повноваженнями щодо встановлення тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води, послуги з централізованого водовідведення

5. Обґрунтування можливості досягнення визначених цілей у разі прийняття регуляторного акта

На дію цього регуляторного акта негативно можуть вплинути такі економічні та політичні чинники: економічна криза, політична нестабільність, зміни в чинному законодавстві.

Зазначені чинники позначаються на ефективності роботи підприємств.

Позитивно впливатиме на дію цього акта економічне зростання, підвищення добробуту та платоспроможності населення, дотримання відповідними суб'єктами господарювання вимог законодавства.

Можливість виконання акта з боку органів державної виконавчої влади може бути такою:

- щодо Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування - не оцінюється, оскільки дія акта не поширюється на ці органи;
- щодо Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, – висока.
- щодо фізичних осіб - висока.

Можливість виконання акта суб'єктами господарювання у сфері питного водопостачання є високою, оскільки самі суб'єкти господарювання зацікавлені у вдосконаленні правового регулювання відповідних відносин та забезпечення економічного стимулювання і законності у цій сфері.

Механізм повної або часткової компенсації можливої шкоди у разі настання очікуваних наслідків дії акта не розроблявся, оскільки настання будь-яких негативних наслідків за результатами прийняття запропонованого механізму не очікується.

Державний контроль та нагляд за додержанням вимог регуляторного акта буде здійснюватися в установленому законом порядку.

6. Очікувані результати прийняття регуляторного акта

Очікувані результати прийняття цього регуляторного акта визначалися із застосуванням методу аналізу вигод та витрат у простій формі наведено у таблиці.

Сфера впливу	Вигоди	Витрати
Інтереси держави	Вдосконалення державної політики у сфері комунального господарства, виконання пункту 160.2 Національного плану дій на 2013 рік	Відсутні
Ринкове середовище, інтереси суб'єктів господарювання	Стабілізація та створення умов для ефективного розвитку ринку послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого водовідведення	Відсутні

Інтереси громадян	Створення умов для забезпечення населення якісними послугами з централізованого постачання холодної води, водовідведення	Відсутні
-------------------	--	----------

7. Обґрунтування строку дії регуляторного акта

Строк дії акта необмежений.

8. Показники результативності регуляторного акта

Основними показниками результативності проекту акта є підвищення законності у сфері водопровідно-каналізаційного господарства.

Розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта, не розраховується, оскільки його положеннями не передбачається підстав для додаткових надходжень.

Після набрання чинності регуляторним актом його результативність визначатиметься такими кількісними показниками:

1) розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних з дією акта – не розраховується;

2) кількість суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб, на яких поширюватиметься дія акта – всі суб'єкти господарювання – виконавці послуг з централізованого постачання холодної води та централізованого водовідведення та споживачі таких послуг;

розмір коштів і час, що витратимуться суб'єктами господарювання, пов'язані з виконанням вимог акта – середній;

3) рівень поінформованості суб'єктів господарювання та/або фізичних осіб із основних положень акта – високий;

4) кількість порушень законодавства під час реалізації норм закону.

9. Відстеження результативності регуляторного акта

Базове відстеження результативності регуляторного акта буде проведене після набрання чинності цим регуляторним актом, але не пізніше дня, з якого починається проведення повторного відстеження результативності цього акта.

Повторне відстеження результативності регуляторного акта буде здійснено через рік з дня набрання ним чинності, але не пізніше двох років з дня набрання чинності цим актом.

Періодичне відстеження результативності - один раз на кожні три роки починаючи з дня закінчення заходів з повторного відстеження результативності цього акта.

Відповідні відстеження будуть проводитись шляхом аналізу статистичних даних, виконавцем яких є Міністерство.

Міністр регіонального розвитку,
Будівництва та житлово-комунального
господарства України

Г.П. Темник

Додаток I

Відмовлено у погодженні проекту наказу Міністерства Мінрегіону України «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги з користування громадськими вбиральнями в населених пунктах»

Розробник:

Мінрегіон України

Зміст:

Проектом передбачається затвердити порядок формування тарифів на послуги з користування громадськими вбиральнями в населених пунктах та алгоритм розрахунку відповідних тарифів.

Мета:

Досягнення державного регулювання є забезпечення шляхом встановлення тарифів на послуги з користування громадськими вбиральнями, що забезпечують відповідний рівень тарифів на послуги з користування громадськими вбиральнями, а також створення умов для комфортних умов та беззбиткового функціонування суб'єктів господарювання, що надають ці послуги.

Пропозиції:

Відмовити в погодженні проекту Закону, з огляду на невідповідність низки положень проекту основним засадам державної регуляторної політики.

26.04.2013

Джерело: <http://www.dkrp.gov.ua/acts/866.htm>

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України
щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води,
централізованого водовідведення»

Обґрунтування необхідності прийняття акта Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення» (далі – проект Закону або законопроект) розроблено на виконання пункту 160.2 Національного плану дій на 2013 рік щодо впровадження Програми економічних реформ на 2010-2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава», затвердженого Указом Президента України від 12.03.2013 № 128/2013 (далі – Національний план на 2013

рік), яким передбачено забезпечення можливості укладення договорів між підприємствами питного водопостачання та кінцевими споживачами (власниками квартир, жилих та нежилых приміщень у багатоквартирних будинках) на послуги з централізованого водопостачання, водовідведення та встановлення тарифу у таких випадках Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг.

Необхідність прийняття законопроекту зумовлена потребою усунення недоліків в організації надання житлово-комунальних послуг, основними з яких є:

відсутність єдиного підходу до відповідальності за їх якість; нечіткість визначення статусу виробників та виконавців комунальних послуг у багатоквартирному будинку; неактивність споживачів та виконавців комунальних послуг у частині укладення договорів на їх надання; розбалансованість механізму тарифоутворення, суть якої полягає у недосконалої методології та підходів до формування та встановлення тарифів на відповідні послуги, зокрема на послуги з централізованого постачання холодної води. Зазначені недоліки призводять до загального порушення цілісності та послідовності надання житлово-комунальних послуг і, як наслідок, до зростання соціальної напруги у суспільстві.

Мета і шляхи її досягнення

Законопроект спрямований на врегулювання взаємовідносин виробників (виконавців) та споживачів послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого водовідведення вдосконалення механізму тарифоутворення у зазначеній сфері регулювання.

Шляхами досягнення поставлених цілей є:

визначення на рівні закону підприємств питного водопостачання виконавцями послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого водовідведення;

наділення Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, повноваженнями щодо встановлення тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води, послуги з централізованого водовідведення.

Правові аспекти

Відповідно до статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до повноважень центрального органу виконавчої влади з питань житлово-

комунального господарства, яким на сьогодні є Мінрегіон України, належить забезпечення формування державної політики у сфері житлово-комунальних послуг, однією з яких є централізоване постачання холодної води та централізоване водовідведення.

Нормативно-правові акти, що діють у даній сфері правового регулювання:

закони України «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг», «Про житлово-комунальні послуги», «Про питну воду та питне водопостачання».

Проект Закону стосується прав громадян на отримання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення.

Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проекту Закону не потребує додаткових фінансових витрат з державного бюджету.

Позиція заінтересованих органів

Проект акта стосується інтересів інших органів та потребує погодження з Мінфіном, Мінекономрозвитку, Держпідприємництвом, Мін'юстом, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг.

Регіональний аспект

Законопроект не стосується питання розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

1. Запобігання дискримінації

У проекті акта відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилася.

Запобігання корупції

У проекті відсутні правила і процедури, які містять ризики вчинення корупційних правопорушень.

Громадське обговорення

Проект Закону розміщено на офіційному веб-сайті Мінрегіону для громадського обговорення.

Позиція соціальних партнерів

Законопроект потребує погодження з Спільним представницьким органом всеукраїнських профспілок та профспілкових об'єднань, Спільним представницьким органом сторони роботодавців на національному рівні.

Оцінка регуляторного впливу

Проект Закону є регуляторним актом.

Впровадження змін, передбачених проектом Закону, забезпечить умови для підвищення надійності та якості надання житлово-комунальних послуг, ефективності формування та встановлення тарифів, вдосконалення договірних відносин між споживачами та виконавцями комунальних послуг.

Очікувані результати від прийняття регуляторного акта

Сфера впливу	Вигоди	Витрати
Інтереси держави	Вдосконалення державної політики у сфері комунального господарства, виконання пункту 160.2 Національного плану дій на 2013 рік	Відсутні
Ринкове середовище, інтереси суб'єктів господарювання	Стабілізація та створення умов для ефективного розвитку ринку послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого водовідведення	Відсутні
Інтереси громадян	Створення умов для забезпечення населення якісними послугами з централізованого постачання холодної води, водовідведення	Відсутні

Обґрунтування відповідності проекту регуляторного акта принципам державної регуляторної політики

№ з/п	Принцип державної регуляторної політики	Обґрунтування відповідності проекту принципу державної регуляторної політики
1.	Доцільність	Виконання пункту 160.2 Національного плану дій на 2013 рік є доцільним
2.	Адекватність	Форма та рівень державного регулювання відповідає регламентним вимогам: механізми врегулювання процесів надання послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого водовідведення визначаються законом
3.	Ефективність	Ефективність впливу цього регуляторного акта на відповідні суспільні відносини підтверджується перевищенням вигод над витратами
4.	Збалансованість	Баланс інтересів суб'єктів господарювання, громадян та держави забезпечується завдяки забезпеченню споживачів, у т.ч. суб'єктів господарювання, якісними послугами централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення, створенню умов для економічного розвитку підприємств всіх форм власності, які сьогодні працюють на ринку житлово-комунальних послуг, підвищенню ефективності державного регулювання відповідної сфери
5.	Передбачуваність	Проект акта засвідчує послідовність державної політики з реформування сфери житлово-комунальних послуг. Розроблення проекту акта буде передбачено пунктом 160.2 Національного плану дій на 2013 рік та

		планом діяльності Мінрегіону з підготовки проектів регуляторних актів на 2013 рік, затвердженим наказом Мінрегіону від 14.12.2012 № 629; суб'єкти господарювання зможуть здійснювати планування своєї діяльності у сфері комунального господарства
6.	Прозорість та врахування громадської думки	Проект Закону оприлюднено на сайті з метою обговорення Прогноз результатів Прийняття законопроекту забезпечить ефективне функціонування сфер надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення, створить сприятливу основу для збалансованого розвитку ринку житлово-комунальних послуг, унормує відносини виконавців та споживачів, підвищить якість послуг та ефективність механізму формування та встановлення тарифів на їх надання

Міністр регіонального розвитку,
будівництва та житлово-комунального
господарства України

Г.П. Темник

30.08.2013

Законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення» приймати не доцільно

вважають експерти Аналітичного центру АМУ

Асоціація міст України розглянула надісланий на погодження проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання послуг з централізованого постачання холодної води, централізованого водовідведення», розроблений в Мінрегіоні.

Законопроектом передбачається внесення змін, відповідно до яких послуги з централізованого постачання холодної води та централізованого водовідведення в багатоквартирному будинку будуть виконуватись виробником таких послуг (підприємством питного водопостачання), якщо іншого рішення не було прийнято власниками/співвласниками будинку, або уповноваженими ними особами.

На думку експертів АМУ, з метою забезпечення єдиного підходу до комплексного врегулювання питання взаємовідносин суб'єктів у сфері комунальних послуг та зважаючи на подібність і взаємопов'язаність регулюючих норм та практичних аспектів, питання встановлення прямих договірних відносин між виробниками та споживачами комунальних послуг варто розглядати лише в комплексі, в тому числі і для послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води.

Крім того, чинне законодавство України не передбачає дієвих механізмів прийняття рішень власниками/співвласниками багатоквартирних будинків (крім ОСББ, ЖБК). Тому запровадження запропонованих змін є передчасним та може призвести до порушення прав власників багатоквартирних будинків, надавачів послуг та потребує більш ґрунтовних змін в чинному законодавстві. Разом з тим поєднання повноважень «виробників» і «виконавців» в руках одних суб'єктів господарювання може негативно вплинути на конкуренцію в сфері надання комунальних послуг, а також призвести до порушень антимонопольного законодавства.

АМУ вважає прийняття цього законопроекту в такій редакції не доцільним. Відповідний лист надіслано 29 серпня до Мінрегіону.

Джерело: <http://www.auc.org.ua/news/zakonoproekt-%C2%ABpro-vnesennya-zmin-do-deyakikh-zakoniv-ukraini-shchodo-nadannya-poslug-z-tsentral>